

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Hanna-Leena Haapaniemi & Sanna Harju

”MUN MIELESTÄ PITÄÄ ANTAA SE
MAHDOLLISUUS MENNÄ JA TEHDÄ
ITTE”

Alle kolmevuotiaiden lasten motorisen kehityksen tukeminen Vaasan
päivähoidossa

Sosiaali- ja terveysala
2013

TIIVISTELMÄ

Tekijät	Hanna-Leena Haapaniemi ja Sanna Harju
Opinnäytetyön nimi	”Mun mielestä pitää antaa se mahdollisuus mennä ja tehdä itte” Alle kolmevuotiaiden lasten motorisen kehityksen tukeminen Vaasan päivähoitossa
Vuosi	2013
Kieli	suomi
Sivumäärä	72 + 5 liitettä
Ohjaaja	Ann-Sophie Blomqvist

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, miten alle kolmevuotiaiden lasten motorista kehitystä tuetaan Vaasan päivähoitossa. Tutkimus toteutettiin neljässä vaasalaisessa päiväkodissa.

Tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen muodostavat motorinen kehitys, lapsilähtöisyys ja päiväkodin toimintaympäristö. Tutkimusmenetelmät olivat kvalitatiivisia, tutkimusmenetelminä käytettiin puolistrukturoitua haastattelua sekä systemaattista havainnointia. Haastattelut sisälsivät kaksikymmentä kysymystä, niihin osallistui neljä lastentarhanopettajaa ja neljä lastenhoitajaa. Havainnointiin osallistuivat tutkittujen päiväkotiryhmien henkilökunta ja hoitolapset, jotka olivat saaneet siihen luvan vanhemmiltaan.

Tutkimustulokset osoittivat, että vaasalaisissa päiväkodeissa on panostettu motorisen kehityksen tukemiseen. Motorisen kehityksen tukeminen on päiväkodeissa lapsilähtöistä, apuna lapsilähtöisyyden saavuttamiseen käytetään pienryhmätoimintaa ja omahoitajuutta. Henkilökunnan koulutustaustalla tai työkokemuksella ei ollut vaikutusta motorisen kehityksen tukemistapoihin. Joissakin päiväkodeissa ympäristö ja suuri ryhmäkokorajoittavat motorisen kehityksen tukemismahdollisuuksia. Päiväkotien lähiympäristöt tarjoavat kuitenkin lapsille mahdollisuuden liikkua erilaisissa ympäristöissä.

Avainsanat	motorinen kehitys, lapsilähtöisyys, toimintaympäristö, liikumisen rajoittaminen
------------	---

ABSTRACT

Authors	Hanna-Leena Haapaniemi and Sanna Harju
Title	Supporting the Development of Motor Skills of Children under Three Years Old in Day Care in Vaasa
Year	2013
Language	Finnish
Pages	72 + 5 Appendices
Name of Supervisor	Ann-Sophie Blomqvist

The purpose of this bachelor's thesis was to find out how motor skills development of children under three years old is supported in day care in Vaasa. The research was carried out in four day care centres in Vaasa.

The theoretical frame of reference is formed by motor skills development, child-centred approach and day care centre's operational environment. The research methods were qualitative, methods which were used were a semi structured interview and systematic observation. There were twenty questions in the interviews, participants of the interviews were four kindergarten teachers and four nurses. Participants of the observation were the staff and the children of the day care groups that were a part of the research. The children had received a permission to participate in the observation from their parents.

The results of this study indicated that in day care centres in Vaasa people have focus on supporting motor skills development. Supporting of motor skills development in day care centres is child-centred. Small group activities and primary nursing are used to achieve child-centred approach. The educational background and work experience of the staff did not have any effect on the ways how motor skills development was supported. In some of the day care centres, that were a part of the research, the environment and a large group size limit the possibilities to support motor skills development. However the immediate surroundings of day care centres provide the children a possibility to move in different environments.

Keywords	Motor skills development, child-centred approach, operational environment, restriction of moving
----------	--

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	9
2	MOTORINEN KEHITYS.....	10
2.1	Ensimmäinen ikävuosi	11
2.2	2.-3. ikävuoden motorinen kehitys	11
2.2.1	Toinen ikävuosi.....	12
2.2.2	Kolmas ikävuosi.....	12
3	ALLE KOLMEVUOTIAAN LAPSEN PSYKKINEN KEHITYS	14
3.1	Minän kehitys	14
3.2	Sosiaalinen kehitys	15
3.3	Kognitiivinen kehitys	16
4	VARHAISKASVATUS.....	18
4.1	Varhaiskasvatuksen synty ja rantautuminen Suomeen	18
4.2	Tuokiokeskeisyys	18
5	LAPSILÄHTÖISYYS	20
5.1	Lapsilähtöisen pedagogiikan synty	20
5.2	Lapsilähtöisyys 2000-luvulla	21
5.3	Lapselle ominainen tapa toimia.....	21
6	PÄIVÄKOTI TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ	23
6.1	Kehittävä varhaiskasvatusympäristö	23
6.2	Tilaratkaisut ja välineet	24
6.3	Turvallisuus	26
7	LASTEN YLIPAINO-ONGELMA	28
7.1	Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset	28

8	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	30
8.1	Tutkimuksen tarkoitus	30
8.2	Tutkimusprosessi	30
8.3	Tutkimusmenetelmät	31
8.4	Tutkimustulosten analysointi	33
8.5	Tutkimuksen luotettavuus	34
9	TUTKIMUSTULOKSET	36
9.1	Haastattelutulokset	36
9.1.1	Taustatiedot	36
9.1.2	Motorinen kehitys	39
9.1.3	Lapsilähtöisyys.....	46
9.1.4	Ympäristö.....	52
9.2	Havainnointitulokset	58
9.2.1	Päiväkodin toimintaympäristö ja saatavilla olevat lelut.....	58
9.2.2	Aikuisten toiminta.....	59
10	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	65
11	POHDINTA	68
	LÄHTEET.....	70
	LIITTEET	

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1.	Haastateltavien työvuodet päiväkodissa	s. 37
Kuvio 2.	Koulutustausta	s. 37
Kuvio 3.	Haastateltavien työssäolo vuodet nykyisessä päiväkodissa	s. 38
Kuvio 4.	Työvuodet alle kolmevuotiaiden parissa	s. 39
Kuvio 5.	Miten motorista kehitystä tuetaan?	s. 40
Kuvio 6.	Millaisissa tilanteissa motorista kehitystä voisi parhaiten tukea?	s. 42
Kuvio 7.	Onko vastaajalla tarpeeksi tietoa lapsen kehityksestä, pääseekö koulutuksiin?	s. 43
Kuvio 8.	Motorisen kehityksen vaikutus psyykkiseen kehitykseen	s. 44
Kuvio 9.	Pystytäänkö lapset huomioimaan yksilöinä, mikä auttaa, mikä vaikeuttaa?	s. 46
Kuvio 10.	Saako lapsi toimia lapselle ominaisella tavalla, mikä rajoittaa, miten?	s. 47
Kuvio 11.	Miten omaehtoista liikkumista tuetaan?	s. 49
Kuvio 12.	Joudutaanko liikkumista rajoittamaan, miksi, miten, perustelut?	s. 50
Kuvio 13.	Onko päiväkodissa liikkumiseen liittyviä yhteisiä sääntöjä, päivitetäänkö niitä?	s. 51
Kuvio 14.	Miten ympäristö vaikuttaa motorisen kehityksen tukemiseen?	s. 52
Kuvio 15.	Onko toimintaympäristö muuntelukykyinen, millä tavoin?	s. 53

Kuvio 16.	Millä keinoin pyritte vaikuttamaan lapsen liikkumisympäristöön ?	s. 54
Kuvio 17.	Onko lapsilla mahdollisuus harjoitella motorisia taitoja erilaisissa ympäristöissä?	s. 55
Kuvio 18.	Mitä itse muuttaisitte päiväkotinne ympäristössä?	s. 56
Kuvio 19.	Päiväkoti A:n aikuisten toiminta	s. 60
Kuvio 20.	Päiväkoti B:n aikuisten toiminta	s. 61
Kuvio 21.	Päiväkoti C:n aikuisten toiminta	s. 62
Kuvio 22.	Päiväkoti D:n aikuisten toiminta	s. 63
Taulukko 1.	Ympäristö	s. 58
Taulukko 2.	Lasten saatavilla olevat lelut	s. 59

LIITELUETTELO**LIITE 1.** Haastattelulomake**LIITE 2.** Havainnointilomake**LIITE 3.** Lupalappu vanhemmille**LIITE 4.** Tutkimuslupahakemus**LIITE 5.** Tutkimuslupa

1 JOHDANTO

Tutkimme alle kolmevuotiaiden motorisen kehityksen tukemista vaasalaisissa päiväkodeissa. Halusimme erityisesti tutkia tapoja, joilla lapsen omaehtoista liikkumista tuetaan. Mielestämme pienten lasten liikkumisen tukeminen on tärkeää, sillä esimerkiksi kävelemisen, juoksemisen ja kiipeämisen harjoittelu ja oppiminen ovat oleellinen osa lapsen kehitystä. Jos liikkumisesta ei tule tuttua ja iloa tuottavaa toimintaa jo lapsena, vaarana on ylipaino-ongelma. Tutkimuksen ohessa selvitimme myös, joudutaanko lasten liikkumisenhalua joskus rajoittamaan. Jos joudutaan, niin mistä syistä. Onko esimerkiksi ympäristöllä vaikutusta liikkumisen mahdollisuuksiin.

Meitä kiinnostaa tietää miten eri päiväkodit tukevat alle kolmevuotiaan lapsen motorista kehitystä. Pyrimme selvittämään, vaikuttavatko henkilökunnan koulutus tai työssäolovuodet motorisen kehityksen tukemiseen. Haluamme tutkimuksemme tuoda esiin myös ympäristön merkityksen motorisen kehityksen tukemisessä. Pyrimme selvittämään onko kaikilla tutkittavilla päiväkodeilla ympäristön osalta samat lähtökohdat motorisen kehityksen tukemiseen.

Tutkimuksemme tavoitteena on herättää varhaiskasvatuksen henkilökunta ajattelemaan lapsen motorisen kehityksen tukemisen ja omaehtoisen liikkumisen tärkeyttä päivähoidon arjessa. Haluamme tuoda esiin hoitoympäristön ja tilojen vaikutuksen pienen lapsen liikkumiseen. Onko hoitoympäristössä mahdollisuuksia opetella seisomaan nousua, turvallista kiipeämistä tai turvallista ja sallittua juoksemista?

2 MOTORINEN KEHITYS

Motorisella kehityksellä tarkoitetaan toiminnallisia muutoksia vartalossa ja sen osissa. Lihaksiston, hermo-lihasjärjestelmän ja luuston kehityksellä on suuri vaikutus motoriseen kehitykseen, kuten myös ympäristöstä tulevan informaation laadulla ja määrällä. (Numminen 1996, 22.) Motoriset perustaidot ovat taitoja, joita ihminen tarvitsee läpi elämän itsenäisesti selviytymiseen. Näitä perustaitoja ovat kävely, juoksu, hyppääminen, heittäminen, kiinniottaminen sekä potku- ja lyöntiliikkeet. (Pönkkö & Sääkslahti 2011, 137.)

Aiempien näkemysten mukaan lapset kehittivät motorisia taitojaan ympäristöstä riippumatta. Oli olemassa kaksi yleisesti hyväksyttyä teoriasuuntausta; hermoston kypsymisteoriat ja kognitiiviset selitysmallit. Hermoston kypsymisteoriassa ajatellaan, että ennalta määrätyt motoriset taidot tulevat esille kypsymisen myötä, esimerkiksi hyppääminen. Ympäristö saattaa tukea, mutta ei muuttaa sitä. Ajateltiin, että kun aivot ovat tarpeeksi kehittyneet, lapsi oppii itsestään esimerkiksi tarttumaan esineisiin. Kognitiivisissa selitysmalleissa korostuivat korkeampiasteisten käyttäytymissuunnitelmien muodostuminen. Esimerkiksi Piaget nimitti näitä käyttäytymissuunnitelmia skeemoiksi. (Siren-Tiusanen 1995, 87.)

Nykyään ajatellaan, että tahdonalaisten toimintojen oppiminen vaatii hermoston kypsymistä ja kehittymistä. Lapsen sisäinen perinnöllinen aikataulu säätelee hermoston kypsymistä, mutta kehittyäkseen hermostolliset prosessit vaativat myös harjoittelua. Ne harjaantuvat lapsen liikkuesssa. Kehittyäkseen lapsi tarvitsee aktiivista vastavuoroista toimintaa ympäristön kanssa, sekä toistoja. (Sosiaali- ja terveysministeriö, Opetusministeriö & Nuori Suomi Ry 2005, 12-13.)

Vaikka ympäristö vaikuttaa suuresti motoriseen kehitykseen, terveellä lapsella motorisen kehityksen vaiheet seuraavat toisiaan samojen perussääntöjen mukaan. Samat kehitysvaiheet havaitaan jokaisen lapsen kohdalla, mutta jokainen lapsi kehittyy yksilölliseen tahtiin. (Kauranen 2011, 8.) Kehitys etenee päästä jalkoihin ja keskustasta ääriösiin. Ensin kehittyvät pään, niskan ja hartianseudun liikkeet ja sen jälkeen jalkojen ja varpaiden liikkeet. (Karvonen 2000, 33.)

2.1 Ensimmäinen ikävuosi

Päiväkotiin tullessaan lapsi on vähintään yhdeksän kuukauden ikäinen. Tämän ikäinen lapsi yleensä osaa kontata sekä istua ilman tukea. Keskimäärin 9-12 kuukauden ikäisenä lapsi opettelee seisomaan nousua. Lapsi harjoittelee taitoa esimerkiksi sohvan päälle ja portaisiin kiipeämällä, tai vetämällä itsensä seisomaan aikuista vasten. Harjoituksen myötä lapsi oppii seisomaan tukea vasten ja kädet vapautuvat esineiden tavoittelemiseen. Tämä mahdollistaa liikkumisen tukea vasten esimerkiksi huonekaluja pitkin. (Salpa 2007, 85-105.)

Lapsi aloittaa kävelyharjoitukset aikuisen tukemana käsistä kiinni pidellen jo ennen kuin osaa seistä. Ensimmäiset itsenäiset askeleet lapsi usein ottaa aikuisen sylistä toisen aikuisen syliin. Aluksi kävely on epävakaata ja horjuvaa. Itsenäisen kävelyn lapsi oppii yleensä 9-18 kuukauden ikäisenä. Lapsi kävelee aluksi haje-raisin ja painon siirrot tapahtuvat lähinnä sivusuunnassa. Eteneminen on hidasta, siksi lapsi liikkuu välillä kontaten päästäkseen nopeasti paikasta toiseen. Positiivinen palaute kannustaa kävelyn harjoittelussa. Harjoituksen kautta lapsi oppii kävelemään itsenäisesti varmemmin ja hallitummin. Seuraavien kuukausien aikana kävelyn vauhti kasvaa ja lapsi pystyy pysähtymään ja vaihtamaan suuntaa. (Salpa 2007, 106-119.)

2.2 2.-3. ikävuoden motorinen kehitys

Opittuaan seisomaan ja kävelyn alkeet lapsen liikkumatila laajenee. Itsenäisyys lisääntyy, kun lapsi ei ole enää sidottu aikuisten apuun ja kapeaan tilaan, tämä ilmenee lähinnä lapsen motorisissa toiminnoissa. Juuri opitut kävely- ja juoksemistaito kehittyvät huomattavasti ja muokkautuvat niin, että lapsi oppii uusia taitoja, esimerkiksi kävely, juoksu, hyppääminen, heittäminen, kiinniottaminen, potkaiseminen ja lyöminen. Liikkumisesta tulee sujuvampaa taitojen vakiinnuttua, tämä edellyttää perustaitojen toistoa. Koordinaatiokyky ei ole vielä täysin kehittynyt ja lapsi ei osaa vielä hallita fyysisiä voimiaan, siksi liikkeet näyttävät aikuisen silmin kömpelöiltä. (Karvonen, Siren-Tiusanen & Vuorinen 2003, 54; Sääkslahti 2007, 35; Zimmer 2001, 61-62.)

2.2.1 Toinen ikävuosi

Yksivuotiaalle on ominaista vilkas liikkuvuus, joka syntyy halusta tutustua ympäristöön, sen toimintamahdollisuuksiin ja erilaisten tavaroiden käyttötapoihin. Esimerkiksi portaat houkuttelevat kiipeämiseen. Lapsi on aktiivinen tutkija ja haluaa toistaa oppimaansa useita kertoja. Lapsi alkaa jäljitellä aikuisten ja muiden lasten toimia, hän valitsee jäljittelynsä kohteen vastaamaan kulloisiakin kehitystarpeitaan ja mahdollisuuksiaan. Lapsi laajentaa jäljittelyn, kokeilevan toiminnan ja toistojen avulla itsenäisen selviytymisen ja osaamisen aluetta. (Karvonen ym. 2003, 58.)

Lapsen kävely on vielä epävarmaa ja kaatumisia tapahtuu usein. Lyhyiden matkojen kävely onnistuu taluttaen tai itsenäisesti. Toisen ikävuoden aikana kävelyyn ja pystyasentoon liittyvä tasapaino vakiintuu. Lapsi harjoittelee kävelemään eteenpäin, taaksepäin ja sivuttain, tekemään suunnanmuutoksia, kulkemaan epätasaisilla pinnoilla, kumpuilevissa maastoissa ja rinteitä ylös ja alas. Lapsen ei tarvitse enää jatkuvasti valvoa askeliaan näköaistinsa avulla. Tämä liikkumisen automatisoituminen vapauttaa näköaistin ympäristön havainnointiin ja lapsi pystyy esimerkiksi kantamaan suuria esineitä ja työntämään kärkyjä. Lapsi jatkaa jo oppimansa toistamista samalla kun oppii uusia taitoja. Tämän ikäinen nauttii uuden oppimisesta. (Karvonen ym. 2003, 58-59; Kauranen 2011, 352; Sosiaali- ja terveysministeriö ym. 2005, 26.)

2.2.2 Kolmas ikävuosi

Kaksivuotias lapsi on erityisen kiinnostunut siitä, mitä muut samanikäiset tekevät ja haluaa tehdä samaa. Lapsi nauttii edelleen toiminnasta, liikkeestä ja toistosta. Hän muuntelee ja yhdistelee oppimiaan liikkeitä tehden niistä taas mielenkiintoisia. Lapsi innostuu siitä, että koko lapsiryhmä tekee samaa liikettä yhtäaikaaisesti. Tässä iässä lapsi oppiikin paljon toisilta lapsilta katselemalla, jäljittelemällä ja vertailemalla. Aikaisemmin opitut perusliikuntamuodot täydellistyvät, esimerkiksi portaiden kulku alkaa onnistua jo vuoroaskelin. Uutena perusliikuntamuotona opitaan hyppääminen, lapsi harjoittelee sitä ensiksi yksinkertaisissa muodoissa;

alas hyppynä sekä tasajalkahyppynä paikallaan ja eteenpäin. (Karvonen ym. 2003, 60-62.)

3 ALLE KOLMEVUOTIAAN LAPSEN PSYKKINEN KEHITYS

Alle kolmevuotiaan lapsen kehityksessä kaikki kehityksen osa-alueet kietoutuvat läheisesti yhteen; ajattelevuus ja tunteminen, aistiminen, toimiminen ja liikkuminen ovat erottamattomasti yhteydessä toisiinsa ja myös vaikuttavat toinen toisiinsa. Liikkumalla lapsi oppii motorisia taitoja, lisäksi hän saa liikkumisen kautta myös onnistumisia ja sitä kautta enemmän itseluottamusta. Liikkumalla lapsi oppii tuntemaan omaa persoonaansa ja siten puolestaan rakentuu identiteetin kehityksen perusta. Kehonkuvan syntymiselle luo perustan oman kehon hahmottaminen. Myönteisen minäkuvan kehittymisen kannalta hyvän kehonkuvan syntyminen on yksi keskeinen tekijä. Myönteinen minäkuva luo edellytyksiä terveen itsetunnon kehittymiselle. (Siren-Tiusanen 2002, 16; Sosiaali- ja terveysministeriö ym. 2005, 14; Zimmer 2001, 20-21.)

3.1 Minän kehitys

Minäkäsityksellä tarkoitetaan käsitystä omasta persoonasta, minäkäsitys muodostuu minäkuvasta ja omanarvontunteesta. Minäkuva koostuu neutraalisti kuvattavissa olevista persoonallisuuden tunnuspiirteistä, esimerkiksi paino, pituus ja kyvyt. Omanarvontunne kertoo kuinka tyytyväinen ihminen on havaitsemiinsa tunnepiirteisiin, esimerkiksi omiin kykyihinsä. Omanarvontunteeseen vaikuttavat ympäristön arviot yksilöstä. (Zimmer 2011, 46-47.)

Lapsi kehittää itselleen kuvan omista taidoistaan kehollaan ja kehostaan saamiensa kokemusten avulla, näin hän hankkii käsityksen omasta minästään. Fyysisen toiminnan kautta lapsi huomaa itse osaavansa suoriutua jostakin ilman aikuisen apua, esimerkiksi palikkatornin rakentamisesta. Ensimmäisten elinvuosien fyysiset kokemukset vaikuttavat merkittävästi lapsen minän rakentumiseen. Fyysisiä kokemuksia voidaan siis pitää lapsen identiteetin kehityksen perustana. Minäkäsitys vaikuttaa vahvasti aikuisen ja lapsen kaikkeen käyttäytymiseen, esimerkiksi ihminen jolla on negatiivinen minäkäsitys kokee uudet tilanteet uhkaavina ja luovuttaa helposti. (Zimmer 2001, 21, 24.)

Lapsen minäkäsityksen rakentumiseen vaikuttavat lapsen kokemus oman käyttäytymisensä vaikutuksista, sekä lapsen sisäistävä muiden käsitys ominaisuuksistaan. Liikunnallisessa toiminnassa lapsi kokee olevansa tiettyjen vaikutusten alkuperä, eli syy. Toimintansa tuloksen lapsi yhdistää omaan osaamiseensa, näin syntyy ensimmäinen käsitys omista kyvyistä. Lapselle tulee tunne, että hän osaa jotakin, kun on kyse suorituksesta, tämä tunne on itseluottamuksen perusta. Kokemukset, joita lapsi saa kehostaan ja liikunnasta ovat tärkeitä omien voimien ja vahvuuksien löytymiselle. Lapsen kuva omista kyvyistä ei välttämättä ole realistinen, sillä kuva syntyy toiminnan arvostuksesta ja vertailusta muihin. Minän kehitykselle onkin tärkeää, miten lapsi kokee ja työstää muiden arvioinnit itsestään. (Zimmer 2001, 23-24; Zimmer 2011, 45, 51.)

Lapsi vertaa itseään muihin ja määrittelee sitä kautta millainen hän on, esimerkiksi nopea tai hidas. Vertailemisen lisäksi minäkuvan kehitykseen vaikuttaa myös se, minkälaiseksi muut, kuten vanhemmat tai toiset lapset, lapsen arvioivat. Lapsi sisäistää muiden käsityksen itsestään ja käyttäytyy sen mukaisesti. Esimerkiksi jos muut luokittelevat lapsen heikoksi, eivätkä odota häneltä osaamista, hän tuntee myös itse olevansa epäonnistuja ja reagoi alistumalla ja vetäytymällä. Lähes poikkeuksetta lapsen omanarvontunto on sidoksissa hänen fyysis-motorisiin kykyihinsä. Kun lapsi kokee olevansa huono liikunnassa, hän pyrkii välttämään sitä eivätkä motoriset taidot pääse kehittymään ja ero ikätovereihin kasvaa entisestään. (Zimmer 2001, 23-24; Zimmer 2011, 51, 53.)

3.2 Sosiaalinen kehitys

Pienten lasten kohdalla sosiaalisten suhteiden muodostamisessa puhuttua kieltä tärkeämpää on keholla kommunikointi, sillä he ilmaisevat kokonaisvaltaisesti kehoillaan olemassaoloaan. Lasten välinen kommunikointi voi olla joko niin nopeaa ja pienieleistä katseiden ja eleiden puhetta, että aikuinen ei sitä huomaa, tai niin suurieleistä ja riehakasta, että aikuisen näkökulmasta sitä olisi syytä rajoittaa. Lasten varhaisimmissa suhteissa motoristen taitojen kehittymisellä, kosketuksella ja esineillä on olennainen rooli. (Munter 2002, 100-101.)

Liikunnalliset leikit ovat hyvä keino solmia lasten välisiä sosiaalisia suhteita, sillä niihin sisältyy monia tilanteita, joissa lapselta vaaditaan kanssakäymistä leikkitovereiden kanssa, esimerkiksi konfliktien selvittämisessä ja roolien omaksumisessa. Ensimmäisenä ja toisena ikävuotena lasten kokonaisvaltaisesta kehollisesta kommunikaatiosta tulee lasten yhteisen elämisen ja ilon tuottamisen luontevin tapa. Liikkuvien leikkien rakenteet ovat yksikertaisia ja houkuttelevia. Leikkeihin on helppo tulla mukaan ja niitä on helppo toistaa, esimerkiksi ryhmänä juokseminen seinältä toiselle. Näiden leikkien myötä lapselle syntyy aidon vuorovaikutuksen pohjana oleva yhteinen ymmärrys siitä, mitä tehdään ja miksi. Liikkuvat leikit eivät ole lapsille pelkkää hulvatonta riehumista ja merkkejä ryhmän hallitsemattomuudesta, vaan liittymisen, luovuuden, yksilöllisen ja yhteisen keksimisen, toisiltaan oppimisen ja yhteisen toteuttamisen tilanteita. (Munter 2002, 102-103; Zimmer 2001, 28.)

3.3 Kognitiivinen kehitys

Kognitiivinen kehitys tarkoittaa tiedollista kehitystä, siihen kuuluvat havaitseminen, ajattelu ja kielen sekä muistin toiminnot. Ensimmäisinä vuosina lapsi oppii aistiensa ja kehonsa avulla, välittömien tekojen kautta. Lapsen liikunnalliset ja fyysiset kokemukset ovat yhteydessä kokemuksiin asioista ja esineistä, joiden mukana ja joiden avulla hän liikkuu. Lapsi tutkii ja kokeilee esineitä ja oppii samalla tuntemaan niiden ominaispiirteitä, lapsi oppii esimerkiksi, että pallo pyörii eteenpäin. (Nuori Suomi 2012; Zimmer 2001, 33-34.)

Älykkyys kehittyy Piaget'n mukaan lapsen käsitellessä ympäristönsä esineitä, sillä ajattelemisen tapahtuu aluksi aktiivisen toiminnan muodossa. Kun lapsi hallitsee tilanteita ensin käytännön tasolla, lopulta hän päätyy niiden hallintaan myös teoreettisella tasolla. Piaget'n mukaan älykkyys ja ajattelu kehittyvät vaiheissa; sensomotorinen vaihe (0-2 vuotta), symbolinen tai esioperationaalinen vaihe (2-6 vuotta), konkreettisten operaatioiden vaihe (7-11 vuotta) ja formaalisten operaatioiden vaihe (11-12 vuotta). Tämän tutkimuksen kannalta oleellisin on sensomotorinen vaihe. Tässä vaiheessa lapsi oppii ensikädessä havainnoimalla ja liikkumalla, lapset keksivät liikkeittensä ja niiden seurausten väliset yhteydet. (Himberg,

Laakso, Peltola, Näätänen & Vidjeskog 2002, 42-43; Numminen 1996, 78; Zimmer 2001, 34.)

4 VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan laajasti tulkiten erilaisissa toimintaympäristöissä, kuten kotona, julkisissa hoitopaikoissa ja eri elämänpiireissä, tapahtuvaa kasvatuksellista vuorovaikutusta aikuisen ja lapsen välillä. Päämääränä on vahvistaa lapsen oppimaan oppimista ja kasvua oman elämänsä ja kasvunsa vaikuttajana. (Hujala, Puroila, Parila & Nivala 2007, 11; Karila, Kinos & Virtanen 2001, 13.)

4.1 Varhaiskasvatuksen synty ja rantautuminen Suomeen

Varhaiskasvatuksen tieteenalan isänä voidaan pitää saksalaista Friedrich Fröbeliä (1782-1852). Fröbel sai vaikutteita opettajaltaan Johann Pestalozzilta (1746-1827), jonka mukaan lapsen kehitystä ei saanut kiirehtiä. Fröbel kehitti Pestalozzin alkuopetuksen metodia ja loi samalla muodon koulua edeltävälle lasten yhteisölle. Fröbel tajusi, että opettajan huomio tuli suunnata lapselle ominaiseen toimintaan, siksi hän kiinnostui leikistä, sillä ennen kouluikää lapset oppivat toimiesaan vapaasti. Fröbelin lastentarhatoiminta oli luonteeltaan lapsikeskeistä. (Helenius 2001, 45-54.)

Suomessa Fröbelin ajatuksia kehittäli Uno Cygnaeus. Hän perusti ensimmäiset lastentarhat Suomeen 1860-luvulla, mutta ne jäivät vain lyhytaikaisiksi kokeiluiksi. Cygnaeus, kuten muutkin ensimmäiset lastentarhanopettajat, olivat saaneet oppinsa Fröbelin työtovereilta ja oppilailta Saksasta. Hanna Rothman perusti ensimmäisen kansanlastentarhansa vuonna 1888, tätä pidetään Suomen lastentarhatoiminnan alkuna. Ensimmäisissä lastentarhoissa lapset olivat hoidossa vain osapäiväisesti ja perusajatuksena oli auttaa köyhiä koteja lasten kasvatuksessa ja hoidossa. Lapset valittiin sosiaalisin ja pedagogisin perustein, koska paikkoja ei riittänyt kaikille halukkaille. Toimintaan malli otettiin hyvästä kodista, ei koulusta. Toiminnan runkona olivat kodin työt, toinen keskeinen toiminta oli leikki. (Niiranen & Kinos 2001, 62-64.)

4.2 Tuokiokeskeisyys

Fröbeliläisen tradition vaihe jatkui 1970-luvulle saakka, jolloin Päivähoitolain (1973) voimaantulon myötä käsite ”lastentarha” jäi historiaan, kun lastenseimet ja

-tarhat yhdistettiin päiväkodeiksi. Lastentarhojen alkuvaiheen yhtenäinen fröbeliläinen pedagogiikka oli kuitenkin alkanut murentua jo aikaisemmin. (Niiranen & Kinos 2001, 67.)

1970-luvulla päiväkodin keskeiseksi painopisteeksi nousi tuokiokeskeisyys. Samalla toiminta muuttui kokopäiväiseksi, eikä se ollut enää suunnattu pelkästään köyhille perheille. Tuokiokeskeisyys on aikuisesta lähtevää toimintaa, jossa aikuinen päättää etukäteen mitä aiheita käsitellään ja miten. Lapsen osallisuutta, yksilöllisiä mielenkiinnon kohteita ja tarpeita ei huomioida toiminnan suunnittelussa. (Hujala ym. 2007, 37-38; Mikkola & Nivalainen 2010, 13; Niiranen & Kinos 2001, 67-70.)

1980-luvun loppupuolella alettiin miettiä, voisiko jokin olla toisin päivähoidossa. Tällöin alettiin kritisoida päivähoidon joustamattomuutta, laitospäivähoitoa ja näkymätöntä kuria vastaan. Vuosikymmenen taitteessa tehtiin kaksi päiväkotikokeilua, ”Käytäntöshokki” ja ”Voisiko jotain olla toisin lasten päivähoidossa”, nämä kokeilut saivat julkisuutta ja sen myötä vaikuttavuutta. Kokeiluissa toimintaa pyrittiin muuttamaan siten, että lapsen aktiivisuudelle ja aloitteellisuudelle jäisi enemmän tilaa. Kokeilujen myötä alkoi lapsikeskeisyyden renessanssi. (Niiranen & Kinos 2001, 72-73; Tahkokallio 2007, 22.)

5 LAPSILÄHTÖISYYS

Lapsilähtöisyys tarkoittaa samaa, kuin lapsikeskeisyys, nykyään käytetään enemmän termiä lapsilähtöisyys. Lapsilähtöisyyttä korostetaan päiväkodeissa yhä enemmän, se, miten henkilökunta lapsilähtöisyyden määrittelee ja ymmärtää, vaihtelee kuitenkin suuresti. Päivähoidossa painotetaan edelleen ensisijaisesti kasvatus- ja opetussuunnitelmia sekä tietojen ja taitojen opettelua. Sen sijaan lapsilähtöisyys on lapsen kokonaisvaltaista kohtaamista ja lapsen yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista, joka edellyttää aikuiselta sensitiivisyyttä ja kykyä lämpimään vuorovaikutussuhteeseen. Aikuisen roolissa korostuvat avustaminen, saatavilla olo, kuunteleminen, puitteiden luominen sekä ajan ja tilan hallinnoiminen. Tärkein niistä on aito läsnäolo, sillä kasvatus- ja opetussuunnitelmia tärkeämpää on lapsen itsetunnon kehittyminen ja minuuden vahvistaminen. Lapsilähtöisyyden vastakohtana on aikuiskeskeisyys, siinä lapsen tarpeet sivuutetaan ja aikuisen näkökulma ja tarpeet asetetaan etusijalle. (Kalliala 2009, 19-28; Koivunen 2009, 120; Mikkola & Nivalainen 2010, 14-15.)

5.1 Lapsilähtöisen pedagogiikan synty

Lapsilähtöisen pedagogiikan isänä pidetään Jean Jacques Rousseaut (1712-1778). Rousseau'n lapsilähtöinen pedagogiikka voidaan kiteyttää muutaman pääteeman ympärille. Teoksessaan ”Émile eli kasvatuksesta” Rousseau korostaa lapsuuden ainutkertaisuutta ja lapsen yksilöllisyyttä. Rousseaulle lapsuus on arvo siinänsä, eikä lasta pidä pakottaa omaksumaan sellaista, mistä hän ei itse luonnostaan ole kiinnostunut. (Hytönen 2008, 21.)

Kun varhaiskasvatus saapui Suomeen 1860-luvulla, oli se silloin fröbeliläistä ja sitä kautta lapsilähtöistä. Lapsilähtöisyys kuitenkin unohtui vuosien saatossa ja toiminta muuttui 1960-70 luvulla tuokiokeskeiseksi. 1980-luvulla lapsilähtöinen ajattelu palasi varhaiskasvatukseen, silloin tavoitteena oli pedagogisten käytäntöjen kehittäminen. (Tahkokallio 2007, 21-22.)

5.2 Lapsilähtöisyys 2000-luvulla

Hujala ym. (2007, 56) pohjaavat lapsilähtöisyyden perusajatuksen konstruktivistiseen oppimisenäkemykseen. Konstruktivismissa korostuvat oppimisen sosiaalinen luonne ja lasten vertaisryhmän merkitys kaikessa oppimisessa (Niiranen & Kinon 2001, 75). Lapsilähtöisyyden perusajatuksena on, että kasvatuskäytännöt vastaisivat jokaisen lapsen yksilöllisiä tarpeita. Kasvatuksen ja toiminnan suunnittelun tulee lähteä lapsesta. (Hujala ym. 2007, 56.)

Kasvattajan toiminnan lähtökohtana on lasten havainnoiminen, kuunteleminen ja tutustuminen lapsen elämään. Kasvattajan tulee uskoa lapsen omaehtoiseen kykyyn ja haluun oppia ja kasvaa. Lapsi oppii parhaiten ollessaan kiinnostunut opittavasta asiasta, kasvattajan tehtävä on tarjota lapselle riittävän monipuolisia ja haasteellisia oppimistilanteita. Aikuisen tulee antaa lapselle tukea silloin, kun hän sitä tarvitsee ja osattava vähentää sitä lapsen edistyessä. Tarjoamalla onnistumisen kokemuksia ja ohjaamalla kestämään epäonnistumisia kasvattaja vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa. Leikki on lapselle tärkein oppimisen muoto. Keskeiseksi lapsilähtöisen toiminnan määrittäjäksi voidaan lukea päiväkodin päiväjärjestys ja aikuisen suhtautuminen työhönsä. (Hujala ym. 2007, 56; Kaminen 2012.)

5.3 Lapselle ominainen tapa toimia

Lapselle ominaisia tapoja toimia ovat leikkiminen, liikkuminen, tutkiminen sekä taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen. Lapselle luonteva toiminta ilmentää hänen ajatteluaan ja tunteitaan. Se lisää hänen osallistumismahdollisuuksiaan ja vahvistaa lapsen hyvinvointia ja käsitystä itsestään. (Stakes 2005, 20.)

Lapsi tarvitsee päivittäin tilaisuuksia juosta, hypellä ja kiipeillä. Hänelle on annettava mahdollisuuksia tyydyttää koko liikkumistarpeensa ja tuhata kaikki fyysiset voimansa. Päiväkodeissa on tärkeää järjestää säännöllisten liikunta-aikojen lisäksi myös vapaata liikunnallista tarjontaa, sillä liikkumistarpeet ilmenevät yleensä vapaassa leikissä eikä niitä voida rajoittaa määrättyihin aikoihin tai tiloihin. Kasvattajan on järjestettävä myös vapaaseen leikkiin puitteet tilaa vievään liikkumiseen. (Zimmer 2001, 130.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan (Stakes 2005, 22) lapsen terveen kasvun ja hyvinvoinnin perusta on päivittäinen liikkuminen. Liikunnallisen elämäntavan kehittyminen alkaa jo varhaislapsuudesta. Lapselle liikkuminen on luonnollinen tapa tutustua itseensä, toisiin ihmisiin ja ympäristöönsä. Liikkessaan lapsi oppii uutta, ilmaisee tunteitaan, kokee iloa ja ajattelee.

6 PÄIVÄKOTI TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ

Marketta Kyttä (2003) on väitöskirjassaan ”Children in Outdoor Context” vertailut lasten leikkiympäristöjä Suomessa ja Valkovenäjällä. Tutkimuksessaan Kyttä jaottelee ympäristöt neljään erilaiseen ympäristöön niiden lapsiystävällisyyden mukaan: Melukylä (Bullerby), Aavikko (Wasteland), Selli (Cell) ja Akvaario (Glasshouse). Melukylä tarjoaa lapsille eniten mahdollisuuksia eli tarjoumia ja motivoi parhaiten liikkumaan, Aavikolla lapsi voi liikkua vapaasti, mutta tarjoumat puuttuvat. Sellissä ja Akvaariossa sen sijaan ei ole liikkumisvapautta ja myös tarjoumat puuttuvat. Kyttä keskittyy tutkimuksessaan ulkoympäristöihin, Suomessa lasten käyttöön tarkoitettuja sisäympäristöjä on tutkittu vähemmän.

Koivusen (2009, 179) mukaan päiväkodin toimintaympäristö sisältää fyysisen, toiminnallisen, psyykkisen, sosiaalisen, pedagogisen ja kulttuurisen toimintaympäristön. Opinnäytetyössä keskitytään fyysiseen ja toiminnalliseen toimintaympäristöön. Fyysiseen toimintaympäristöön kuuluvat päivähoitopaikkarakennus ja piha-alue. Tilojen tulisi olla lapsille soveltuvat ja niiden suunnittelussa tulisi ottaa huomioon lasten ikä ja kehitystaso. Toiminnalliseen ympäristöön kuuluvat puitteet, joihin henkilökunnalla on mahdollisuus vaikuttaa, esimerkiksi huonekalujen sijoittelu ja visuaalisten ärsykkeiden määrä. (Koivunen 2009, 179-180.)

6.1 Kehittävä varhaiskasvatusympäristö

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan hyvä varhaiskasvatusympäristö herättää lapsen halun oppia uusia asioita, innostaa kehittämään omia taitojaan ja vahvistaa lapsen luonnollista liikkumisen halua. Ympäristön on oltava liikkumaan ja leikkimään motivoiva, sekä sopivan haasteellinen. Liikuntavälineiden tulisi olla myös omaehtoisen liikunnan ja leikin aikana lasten käytettävissä. Liikkuva lapsi tarvitsee tilaa, siksi tilojen suunnittelussa ja käytössä keskeistä on muunneltavuus. Lapsilla tulee olla mahdollisuus vauhdikkaaseen liikkumiseen, leikkiin ja peliin myös sisätiloissa. (Stakes 2005, 23.)

Motoriikan kehityksen kannalta on tärkeää, että lapsi saa harjoitella perustaitoja erilaisissa ympäristöissä. Kun ympäristö ja välineet välillä vaihtuvat, lapsi jaksaa

toistaa tuttuja taitoja useita kertoja, toisto on tärkeää oppimisen kannalta. Vaihtuvissa ympäristöissä lapsi joutuu mukauttamaan perustaitojaan uuden, erilaisen ympäristön tarpeita vastaaviksi. Uudet ympäristöt edellyttävät uusien hermoverkkojen kehittymistä. Kun lapsi toistaa oppimaansa useita kertoja, taito automatisoituu. Taidon automatisoiduttua lapsi pystyy havainnoimaan paremmin ympäristöön, tämä vähentää tapaturmia. (Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus ym. 2005, 26.)

Vauvaikäisille eli ryömijöille, konttaajille ja kävelyn opettelijoille vapaus liikkua ympäriinsä turvallisesti ja tutkia ympäristöään ja sen esineitä on elintärkeää. He liikkuvat omassa tahdissaan pois aikuisen luota ja takaisin, vaikka tarvitsevatkin vielä paljon lämpöä ja yksilöllistä huomiota. Tämän ikäiset tarvitsevat runsaasti aikaa tutkia sitä, mistä ovat kiinnostuneita. Pienet lapset hyötyvät enemmän vapaasta leikkutilasta, kuin rakennetuista leikkialueista. Laadukkaassa päivähoidossa tulisi olla tarjolla laaja valikoima kokeiltavia ja tutkittavia materiaaleja ja välineitä – ei välttämättä kalliita leluja, vaan esimerkiksi keittiövälineitä ja perusmuotoja. Lapset etsivät haluamiaan toimintoja ja esineitä ja oppivat välttämään pelottavia ja vaarallisia tilanteita, kun heille on tarjolla runsaasti kokemuksia, joista valita. (Huisman & Laukkanen 2007, 38; Siren-Tiusanen 2002, 27-28.)

1-3-vuotiaat lapset elävät tutkimisesta ja luovuudesta. Uteliaisuus ja kuvitteellisuus lataavat lapset valtavalla energialla ja luovuudella, he tarvitsevat mahdollisuuksia kehittää ja ilmaista näitä kykyjään. Siksi aikuisten tulee antaa lapsille mahdollisuuksia itse kuvitella asioita ja paljon tilaa, mutta samalla olla käytettävissä, jos lapset pyytävät apua. (Siren-Tiusanen 2002, 29.)

6.2 Tilaratkaisut ja välineet

Ensimmäinen askel lasten liikkumistarpeen tyydyttämisessä on pohtia tilaratkaisua, sillä ympäristön laatu vaikuttaa merkittävästi lapsen kehitykseen. Kokljuschkin (2001, 69) mukaan Suomessa on keskitytty enemmän hoitotilojen esteettisyyteen ja kodinomaisuuteen, kuin lasten liikkumiselle sopivaan ympäristöön. Mitä pienempi lapsi on, sitä tärkeämmässä roolissa oppimisessa on taktillisenesteettinen oppimistyyli. Aluksi lapsi oppii ja muistaa vaikeita asioita kokeamalla ne kinesteettisesti, tämä tarkoittaa koko kehon osallistumista tiedon omak-

sumiseen ja perustaitojen oppimiseen. Seuraavaksi kehittyy taktillinen oppimistyyli, tämän takia pienet lapset koskettelevat kaikkea mikä heitä kiinnostaa. He oppivat koskettamalla ja olemalla vuorovaikutuksessa esineiden ja ihmisten kanssa. Kinesteettisten lasten tarvitsemille toiminnallisille leikeille ei ole päiväkodeissa jäänyt riittävästi tilaa, eikä päiväkodin ilmapiirikään ole sitä perinteisesti suosinut. Päiväkodin tulisi antaa mahdollisuus myös erilaiselle leikkimiselle, kuten ääntä ja liikettä sisältäville toiminnoille. Vaikka rakenteellisia tiloja ei voisi muuttaa, työtekijöiden tulisi pohtia, mistä lapsille voisi saada lisää liikkumis- ja leikkimahdollisuuksia. (Kokljuschkin 2001, 69, 84; Prashnig 2006, 67; Zimmer 2001, 161.)

Huonot tilaratkaisut vaikuttavat negatiivisella tavalla lasten käyttäytymiseen; mitä ahtaampaa ryhmähuoneessa on, sitä useammin lasten parissa syntyy riitoja ja levottomuutta. Kun tilaratkaisut ovat joustavat, voidaan huomioida lasten yksilöllinen, ajankohdasta ja elämäntilanteesta, mutta myös persoonasta riippuva levon ja liikunnan tarve. Ihanteellisessa tilanteessa päiväkodilla on käytettävissä monitoimitai liikuntahuone. Tällaisen tilan olemassaolo ei kuitenkaan saisi olla syynä sille, että lasten liikkumisen halua ryhmähuoneessa tai muutenkin jokapäiväisessä toiminnassa ryhdyttäisiin rajoittamaan liikaa. (Zimmer 2001, 162.)

Elina Pulli (2007, 16) toteaa: ”Suurimpia esteitä lapsen liikkumiselle ovat yleensä aikuisten asenteet. Kysy itseltäsi ja työtovereiltasi mitä kiellät(te) ja miksi. Kirjoitakaa liikuntaa rajoittavat kiellot paperille ja miettikää yhdessä onko jokainen turvallisuuden vuoksi esitetty liikkumista rajoittava kielto oikeasti tarpeellinen”.

Lapsen innon leikkiin ja liikkumiseen synnyttävät erilaiset lelut ja välineet. Lelut ja välineet saavat lapset kokeilemaan ja keksimään uusia tapoja käyttää niitä. Onkin tärkeää, että lapset saavat vapaasti leikkiä välineillä ja keksiä niille omia käyttötarkoituksia ilman aikuisen täsmällistä ohjeistusta. Välineiden tulisi olla monipuolisia, eikä vain yhtä tarkoitusta varten suunniteltuja, jotta lapsi voi käyttää niitä luovasti ja yksilöllisellä tavalla. Samanlaisia leluja tulisi olla riittävästi, koska lapset eivät vielä osaa jakaa vaan vasta harjoittelevat sitä taitoa. Kodin, tai päiväkodin sisätiloista tulisi löytyä erilaisia lattiapintoja, joilla lapsi saa aistimuksia kosketusaistin kautta, tarpeeksi tilaa liikkua vapaasti ja oleskelupaikkoja lapsen

tasolla. Lisäksi lapsi tarvitsee paljon erilaisia välineitä, muun muassa narusta vedettäviä leluja, pyörän tai poljettavan mopon, lapselle mitoitettua pöydän ja tuolin, erikokoisia pehmopalloja ja palikat. Kaikkein tärkeintä on, että kaikki lelut ja välineet ovat lasten ikään sopivia. (Maxwell 1998, 22; Nuori Suomi 2002, 21; Sirenius 2002, 29; Woolfson 2001, 57; Zimmer 2001, 164-165.)

6.3 Turvallisuus

Liikuntatilat täytyy suunnitella lapsille turvallisiksi, koska aikuiset eivät jatkuvasti ole valvomassa lasten leikkejä ja liikkumista. Pienimmät lapset tarvitsevat hyvin vähän liikkumista rajoittavia sääntöjä, jos ympäristö on suunniteltu turvallisiksi. Toisaalta liikuntavälineitä käytettäessä vaaroja ei pysty koskaan kokonaan eliminoimaan. Osa laitteista kiehtookin lapsia juuri siksi, ettei lapsi voi etukäteen tietää selviäväkö hän niiden asettamista haasteista. Pedagogisiin tavoitteisiin kuuluukin, että lapsi oppii arvioimaan oikein omat kykynsä sekä asennoitumaan ja toimimaan oikein vaaratilanteissa. (Nuori Suomi 2002, 21; Pulli 2007, 13; Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö & Stakes 2008, 35; Zimmer 2001, 173-174.)

Liikunnalliset tilanteet opettavat lapselle oman fyysisen voiman ja suorituskyvyn arviointia, tähän tarvitaan riittävästi omaa, vapaata liikkumatilaa, johon aikuisten ei pitäisi puuttua liiallisella rajoittamisella. Liiallinen turvallisuuspyrkimys altistaa lapsia tapaturmille, sillä usein ne sattuvat juuri niille lapsille, jotka eivät ole vielä oppineet käyttämään omaa kehoaan monipuolisesti. Lapset, jotka eivät ole oppineet kaatumaan, eivät pysty vielä ottamaan vastaan omaa painoaan kaatuessaan. Motoristen taitojen kohentuessa myös liikkuminen muuttuu varmemmaksi ja turvallisemmaksi. Liikunnallista varmuutta voi oppia vain liikkumalla ja läpikäymällä riskipitoisia tilanteita. Liikunnassa riskit ovat aina läsnä, riskin kanssa oppii elämään vain hankkimalla monipuolisia liikunnallisia kokemuksia. (Pulli 2007, 13; Zimmer 2001, 174-175.)

Päivähoidossa käytettävien lelujen tulisi olla turvallisia ja myrkyttömiä. Lelut tulisi tarkistaa säännöllisin väliajoin ja rikkinäiset lelut hävittää välittömästi. Lelujen tulisi olla ikään ja kehitysvaiheeseen sopivia, esimerkiksi pieniä osia sisältävät

lelut voivat aiheuttaa tukehtumisvaaran. (Sosiaali- ja terveysministeriö & Stakes 2008, 39.)

7 LASTEN YLIPAINO-ONGELMA

Ylipainoon vaikuttavat perinnölliset, sosiaaliset ja psyykkiset tekijät sekä elämäntavat. Usein perinnöllisiä syitä tärkeämpiä ovat ympäristötekijät. Länsimaissa on viime vuosina havaittu kasvava ylipaino-ongelma myös lasten keskuudessa. Kun ruokailutottumukset ovat muuttuneet niin että saamme ravinnostamme enemmän energiaa, samalla liikunnan määrä on vähentynyt huomattavasti. Lapsi tarvitsee joka päivä kaksi tuntia reipasta liikuntaa ja useita kertoja päivässä liikuntaa hengästymiseen saakka. (Ravitsemusterapeuttien yhdistys Ry 1999, 5; Sosiaali- ja terveysministeriö ym. 2005, 10.)

Aikaisemmin lapset leikkivät ulkona ja ulkoleikit merkitsivät lähes aina liikumista. Nykyään lapsi viettää suuren osan päivästä sisällä tietokoneen, pelien ja television parissa. Lasten elinpiiriin vaikuttaneet yhteiskunnalliset muutokset, kuten liikenteen ja turvattomuuden lisääntyminen sekä teknologian kehitys, ovat vähentäneet lasten päivittäisen liikunnan määrää merkittävästi. Lasten normaali kasvu ja kehitys ovat tästä syystä vaarantuneet. (Janson & Danielsson 2005, 16-17; Sosiaali- ja terveysministeriö ym. 2005, 7.)

Pullukat kolmivuotiaat eivät ehkä enää automaattisesti hoikistu kasvaessaan, sillä suojaavat tekijät, kuten liikkuminen ja ruokatottumukset, joiden ansiosta lapsenpyöreys aikaisemmin katosi, ovat heikentyneet. Alle kolmevuotiaan ylipaino ei kuitenkaan tarkoita sitä, että lapsi olisi aikuisena ylipainoinen. Alle neljävuotiailla ylipainon hoitoa ei suositella, paitsi aivan erityisissä tapauksissa erikoissairaanhoidossa. On tärkeää kannustaa myös pieniä lapsia liikkumaan, sillä liikunnallinen elämäntapa omaksutaan jo varhaisessa vaiheessa. (Janson & Danielsson 2005, 26-27; Sosiaali- ja terveysministeriö ym. 2005, 10.)

7.1 Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset

Tutkimukset osoittavat, että lapset liikkuvat suotuisan kehityksensä ja terveytensä kannalta liian vähän. Siitä syystä Nuoren Suomen kokoama varhaiskasvatuksen liikunnan asiantuntijaryhmä on laatinut yhdessä Sosiaali- ja terveysministeriön

sekä Opetusministeriön kanssa valtakunnalliset varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset:

- Määrä; Lapsi tarvitsee reipasta ja riittävän kuormittavaa (hengästyttävää) liikuntaa kaksi tuntia päivässä.
- Laatu; Lapsen tulee saada harjoitella päivittäin motorisia perustaitoja monipuolisesti eri ympäristöissä.
- Suunnittelu ja toteutus; Varhaiskasvattajien tulee järjestää ja suunnitella tavoitteellista ja monipuolista liikuntakasvatusta päivittäin.
- Ympäristö; Varhaiskasvattajien tulee luoda lapsille liikuntaan houkutteleva ympäristö, poistaa liikuntaan liittyviä esteitä ja opettaa turvallista liikumista eri ympäristöissä.
- Välineet; Päivähoidossa pitää olla lasten liikunnan perusvälineistö. Välineitä on oltava riittävästi ja niiden tulee olla helposti lasten saatavilla myös omaehtoisen toiminnan aikana.
- Yhteistyö; Varhaiskasvattajien tulee olla vastavuoroisessa ja aktiivisessa yhteistyössä lasten vanhempien kanssa.

(Pönkkö & Sääkslahti 2011, 136; Sosiaali- ja terveysministeriö ym. 2005, 3-7.)

8 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena tutkimuksena. Tutkimusmenetelminä käytettiin puolistrukturoitua haastattelua ja systemaattista havainnointia. Tutkimus toteutettiin talven ja kevään 2013 aikana neljässä vaasalaisessa päiväkodissa.

8.1 Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten vaasalaisissa päiväkodeissa tuetaan alle kolmevuotiaiden lasten motorista kehitystä. Tutkimuksessa haluttiin tuoda esiin päiväkotiympäristön vaikutus motorisen kehityksen tukemiseen. Tutkimuksessa tutkittiin henkilökunnan koulutustaustan ja työkokemuksen tuomia eroja motorisen kehityksen tukemiseen.

Tutkimuksessa haluttiin tuoda esiin, miten eri päiväkodeissa tuetaan motorista kehitystä. Tarkoituksena oli selvittää paitsi fyysisten tilojen vaikutusta, myös henkilökunnan henkilökohtaisten asenteiden vaikutusta lapsen motorisen kehityksen tukemiseen. Haastattelujen tavoitteena oli saada myös henkilökunta pohtimaan motorisen kehityksen tukemista ja sitä, miten sitä voisi omassa lapsiryhmässä parantaa ja kehittää. Lisäksi pyrittiin selvittämään joudutaanko lasten liikkumista rajoittamaan, ja jos joudutaan, niin mistä syistä. Tutkimuksessa haluttiin selvittää, lähteekö liikkuminen lapsesta ja lapsen tarpeista, vai onko liikkuminen aikuiskesteistä ja näin ollen aikuisen omista tarpeista kumpuavaa.

Lasten ja henkilökunnan havainnoinnin tarkoituksena oli nähdä motorisen kehityksen tukemistapoja käytännössä ja siten syventää haastattelussa saatuja tietoja. Lisäksi haluttiin saada selville, ovatko haastattelujen ja havainnoinnin tulokset ristiriidassa suhteessa toisiinsa. Tutkimuksen pääpaino oli kuitenkin haastatteluisa ja havainnointia käytettiin vain tukena.

8.2 Tutkimusprosessi

Tutkimusprosessi alkoi aiheen päättämisestä ja siihen perusteellisesti perehtymisestä. Aiheeseen perehtyessä tulee tiedostaa oleellimmat asiat ja rajata aihe tutkimuksen kannalta järkevästi. Kun aihe oli rajattu ja tiedettiin, mitä tutkimuksella

haluttiin selvittää, aloitettiin tutkimussuunnitelman laatiminen. Tutkimussuunnitelma sisälsi teorian lisäksi haastattelu- ja havainnointilomakkeet.

Ennen tutkimusluvan hakemista, valittiin viisi päiväkotia, joissa tutkimus haluttiin toteuttaa. Tutkimukseen valittiin mahdollisimman erilaisia päiväkoteja eri puolilta Vaasaa; uusi päiväkoti suositulta asuinalueelta, keskellä kaupunkia sijaitseva päiväkoti vanhoissa tiloissa, vanha päiväkoti vähemmän suositulta asuinalueelta, yksityinen päiväkoti, sekä iso ja uusi päiväkoti tiiviissä kaupunkiympäristössä.

Päiväkotien halukkuutta osallistua haastatteluihin ja havainnointiin tiedusteltiin etukäteen ensin sähköpostitse ja myöhemmin puhelimitse. Neljä päiväkotia ilmoitti olevansa halukkaita osallistumaan tutkimukseen, yksityinen päiväkoti kieltäytyi kiireiden vuoksi. Tutkimukseen osallistui siis neljä päiväkotia. Tutkimussuunnitelmalla haettiin tutkimuslupaa Vaasan kaupungin varhaiskasvatusjohtajalta, joka myönsi tutkimusluvan tietyin ehdoin.

Lasten havainnointiin täytyi kysyä kirjallinen lupa lasten vanhemmilta (liite 3.). Lupalaput toimitettiin päiväkoteihin, joissa henkilökunta keräsi allekirjoitukset. Jos lapsi ei saanut osallistua havainnointiin, häntä ei havainnoitu. 94 % lapsista jotka olivat paikalla tutkimuspäivänä, oli saanut luvan osallistua havainnointiin. Tutkimusta varten haastateltiin yhteensä kahdeksaa päiväkodin työntekijää, kahta kustakin ryhmästä. Neljä haastateltavista oli lastentarhanopettajia, ja neljä lastenhoitajia.

8.3 Tutkimusmenetelmät

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisena, eli laadullisena tutkimuksena. Kvalitatiivisella tutkimuksella tarkoitetaan tutkimusta, joka on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa. Aineisto kootaan todellisissa, luonnollisissa tilanteissa. Aineistonkeruumenetelminä käytetään menetelmiä, joissa tutkittavien omat näkökulmat ja ”ääni” pääsevät esiin. Tutkimuksen kohdejoukko valitaan tarkoituksenmukaisesti, ei satunnaisotoksen menetelmää käyttäen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2012, 164.)

Tässä tutkimuksessa tutkimusmenetelminä käytettiin haastatteluja sekä havainnointia. Opinnäytetyötä varten haastateltiin (liite 1.) neljän vaasalaisen päiväkodin lastentarhanopettajia ja lastenhoitajia, jotka työskentelevät alle kolmevuotiaiden lasten kanssa. Haastattelukysymykset laadittiin teorian pohjalta. Haastatteluissa pyrittiin selvittämään, miten päiväkodin henkilökunta tukee alle kolmevuotiaiden lasten omaehtoista liikkumista ja motoristen taitojen kehittymistä. Tavoitteena oli myös selvittää rajoitetaanko lasten liikkumista ja miten liikkumisen rajoittamista perustellaan. Haastatteluissa selvitettiin myös, miten haastateltavien mielestä päiväkodin ympäristö tukee motorista kehitystä. Haastattelut nauhoitettiin haastateltavien luvalla. Haastattelun tukena käytettiin havainnointia (liite 2.).

Haastattelut toteutettiin puolistrukturoituina haastatteluina. Kaikille haastateltaville esitettiin samat kysymykset samassa järjestyksessä, mutta valmiita vastausvaihtoehtoja ei ollut. Puolistrukturoitu haastattelu valittiin, sillä vastauksia haluttiin tiettyihin kysymyksiin tietystä aiheesta. Haastattelussa ei kuitenkaan haluttu rajata liikaa vastausvaihtoehtoja. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Haastattelut olivat kestoaltaan 20-30 minuuttia. Haastattelut toteutettiin päiväkotien tiloissa. Joissakin haastattelutilanteissa oli häiriötekijöitä, esimerkiksi imuroinnista johtuva häiriö tai ulkopuolisten henkilöiden keskeytykset. Yhden haastattelun aikana jouduttiin kesken haastattelun vaihtamaan tilaa häiriötekijöiden vuoksi. Koska haastattelut nauhoitettiin, jälkepäin oli kuitenkin mahdollista kuulla tarkasti, mitä haastateltava oli sanonut.

Sekä lapsia että henkilökuntaa havainnoitiin. Havainnoinnin kesto oli 60 minuuttia. Havainnointi toteutettiin päiväkotien ryhmätiloissa lapsille ja henkilökunnalle tutussa tilassa. Havainnointi toteutettiin systemaattisena havainnointina. Etukäteen päätettiin, mitä pääasiassa havainnoidaan ja tarkkailtiin sitä, kuinka usein havainnoitavaa toimintaa esiintyi. Esimerkiksi kuinka usein henkilökunta tukee lasta kävelyharjoituksissa. (Routio 2007.) Havainnoijat olivat objektiivisia tarkkailijoita, eivätkä osallistuneet toimintaan. Tutkimuksessa pyrittiin havainnoimaan myös fyysisiä tiloja ja tarkoituksena oli valokuvata tiloja, mutta se päätettiin jättää pois, sillä sitä ei koettu tarpeelliseksi. Valokuvaamisen sijaan tutkijat täyttivät havainnointilomakkeeseen (liite 2.) päiväkodin ympäristöä ja leluja koskevat tiedot. Ha-

vainnointilomake laadittiin teorian pohjalta. Havainnointi toteutettiin tarkkailemalla vapaan leikin tilanteita, joihin ei sisältynyt ohjattua toimintaa. Haluttiin kuitenkin, että päiväkodeilla säilyy normaali päivärytmi, eikä ohjattuja tilanteita kielletty, jos se kuului suunnitelmiin. Tutkimuksessa keskityttiin alle kolmevuotiaiden havainnointiin, sillä sen ikäiset vasta opettelevat motorisia taitoja. Joissakin ryhmissä oli myös kolme vuotta täyttäneitä lapsia, mutta heidän havainnoimisensa jätettiin vähemmälle. Tällöin keskityttiin siihen, miten yli kolmevuotiaiden toiminta vaikutti pienempien liikkumiseen.

8.4 Tutkimustulosten analysointi

Haastattelujen purkamiseen käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysiä. Miles & Huberman (1984) kuvaavat menetelmää kolmivaiheiseksi prosessiksi. Nämä kolme vaihetta ovat 1) aineiston redusointi eli pelkistäminen, 2) aineiston klusterointi eli ryhmittely ja 3) abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 110-111.)

Aineiston pelkistämässä tutkimukselle epäolennainen karsitaan pois. Pelkistäminen voi olla joko informaation tiivistämistä tai pilkkomista osiin. Tutkimustehtävä ohjaa aineiston pelkistämistä, sen mukaan aineistoa pelkistetään litteroimalla tai koodaamalla tutkimustehtävälle olennaiset ilmaukset. Pelkistäminen voi tapahtua esimerkiksi siten, että aineistosta alleviivataan erivärisillä kynillä tutkimustehtävän kysymyksiä kuvaavat ilmaisut. Ennen analyysin aloittamista tulee määrittää analyysiyksikkö, joka voi olla esimerkiksi sana, lause tai ajatuskokonaisuus. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 111-112.)

Klusteroinnissa eli ryhmittelyssä aineistosta alleviivatut alkuperäisilmaukset käydään läpi ja aineistosta etsitään samankaltaisia käsitteitä. Samaa tarkoittavat käsitteet ryhmitellään luokaksi, kukin luokka nimetään sen sisältöä kuvaavalla käsitteellä. Viimeisessä vaiheessa, abstrahoinnissa, erotetaan tutkimuksen kannalta olennainen tieto, jonka perusteella muodostetaan teoreettisia käsitteitä. Abstrahoinnissa luokituksia yhdistellään ja lopulta saadaan vastaus tutkimuskysymykseen. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 112, 114-115.)

Opinnäytetyössä haastattelut litteroitiin ja niistä kerättiin ilmaiset alleviivaamalla ne erivärisillä kynillä. Tämän jälkeen ilmaiset käytiin läpi ja ryhmiteltiin luokkiin. Havainnointiaineisto tukee osaltaan haastatteluja. Havainnointiaineisto purettiin tilastoimalla taulukoiden ja kaavioiden avulla havainnointilomakkeissa esiintyvät seikat. Havainnointiaineiston avulla selvitettiin miten fyysiset tilat tukevat lapsen motorisen kehityksen tukemista.

8.5 Tutkimuksen luotettavuus

Jokaisessa tutkimuksessa on syytä pohtia tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan reliabelius- ja validiuskäsitteiden avulla. Reliaabelius tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta. Validius tarkoittaa tutkimusmenetelmän, tai mittarin kykyä mitata juuri sitä, mitä on tarkoituskin mitata. Käsitteet reliabelius ja validius ovat syntyneet kvantitatiivisen tutkimuksen piirissä, näin ollen niitä on vaikea soveltaa kvalitatiiviseen tutkimukseen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa jokainen tilanne on ainutlaatuinen, eikä sitä voida täysin samanlaisena toistaa. Siten myöskään tulokset eivät voi olla täysin samanlaisia eri tutkintakerroilla. (Hirsjärvi ym. 2012, 231-233.)

Laadullisen, eli kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta parantaa tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta. Tässä tutkimuksessa on pyritty selittämään tarkasti tutkimuksen eteneminen ja vaiheet. Myös analyysivaiheessa on pyritty perustelemaan tarkasti mihin päätelmät pohjautuvat.

Tutkimusmenetelmiä voidaan pitää valideina, haastatteluissa saatiin vastaus niihin kysymyksiin, mitä esitettiin. Havainnointilomakkeen ansioista havainnointiakin voidaan pitää validina, sillä lomakkeeseen oli etukäteen määritelty tarkasti mitä havainnoidaan ja miten. Tulokset merkittiin tarkasti ja ne perusteltiin.

Tutkimuksessa otettiin huomioon myös eettiset näkökohdat. Tutkimukseen osallistuminen oli täysin vapaaehtoista, niin henkilökunnan kuin lastenkin osalta. Henkilökunnalta tiedusteltiin jo ennen tutkimusluvan hakemista halukkuutta osallistua tutkimukseen. Lasten vanhemmilta kysyttiin kirjallinen lupa lasten havainnointiin. Tutkimukseen osallistuneiden henkilöiden henkilöllisyyttä ei voi saada

selville tutkimustulosten perusteella. Tutkimusmateriaali säilytetään ja hävitetään asianmukaisesti. Tutkijat noudattavat salassapitovelvollisuutta.

9 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimuksessa päiväkodit nimettiin A, B, C ja D päiväkodeiksi, että niitä ei tunnistettaisi. A päiväkotij sijaitsee keskellä kaupunkia vanhoissa tiloissa. B päiväkotij on iso ja uusi päiväkotij tiiviissä kaupunkiympäristössä. C päiväkotij on vanha päiväkotij vähemmän suositulta asuinalueelta. D päiväkotij on uusi päiväkotij suositulta asuinalueelta.

9.1 Haastattelutulokset

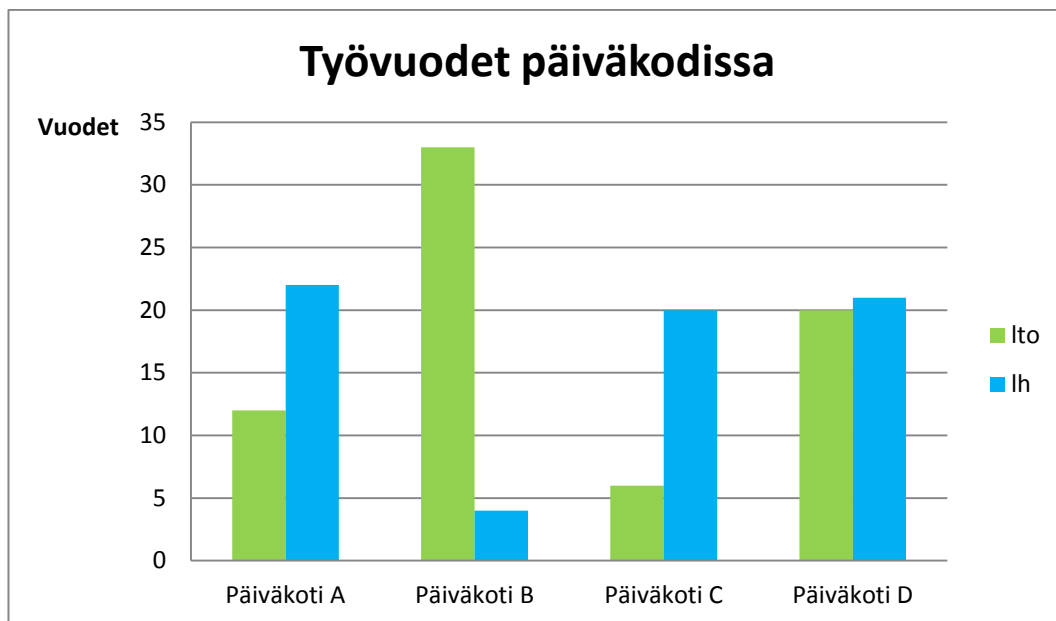
Taustatietokysymyksissä (1-4) vastaukset jaettiin päiväkotikohtaisesti, sekä työnimikkeen mukaan. Lto:lla tarkoitetaan lastentarhanopettajaa ja lh:lla tarkoitetaan lastenhoitajaa.

Motorisen kehityksen, lapsilähtöisyyden ja ympäristön aihealueiden kysymyksissä etsittiin ilmaisuja. Kuvioissa on ilmoitettu, kuinka monen haastateltavan vastauksessa kyseisen luokan ilmaisu esiintyy. Yhdestä vastauksesta voi tulla ilmaisuja useampaan luokkaan.

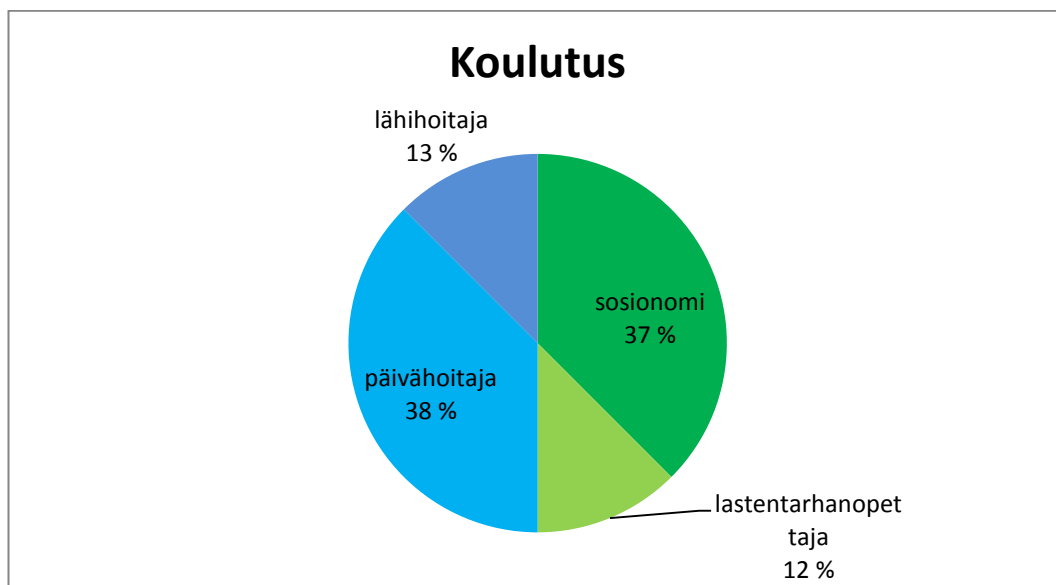
9.1.1 Taustatiedot

Taustatiedoilla kartoitettiin haastateltavien koulutusta ja työkokemusta. Taustatiedot kerättiin, koska haluttiin selvittää, vaikuttavatko koulutustausta ja työssäolo vuodet vastauksiin. Tutkimustuloksista kuitenkin havaittiin, että työkokemusta ja koulutustaustaa enemmän motorisen kehityksen tukemiseen vaikuttavat työntekijän oma persoona ja omat mielenkiinnonkohteet. Aluksi haastateltavilta kysyttiin kuinka kauan he olivat työskennelleet päiväkodissa, sekä koulutustaustaa.

Pääosin lastenhoitajilla oli pidempi työkokemus kuin lastentarhanopettajilla. Pisin työkokemus (33 vuotta) oli päiväkotij B:n lastentarhanopettajalla, joka oli kuitenkin suurimman osan työurastaan toiminut lastenhoitajana ja myöhemmin koulutautunut lastentarhanopettajaksi. (Kuvio 1.)

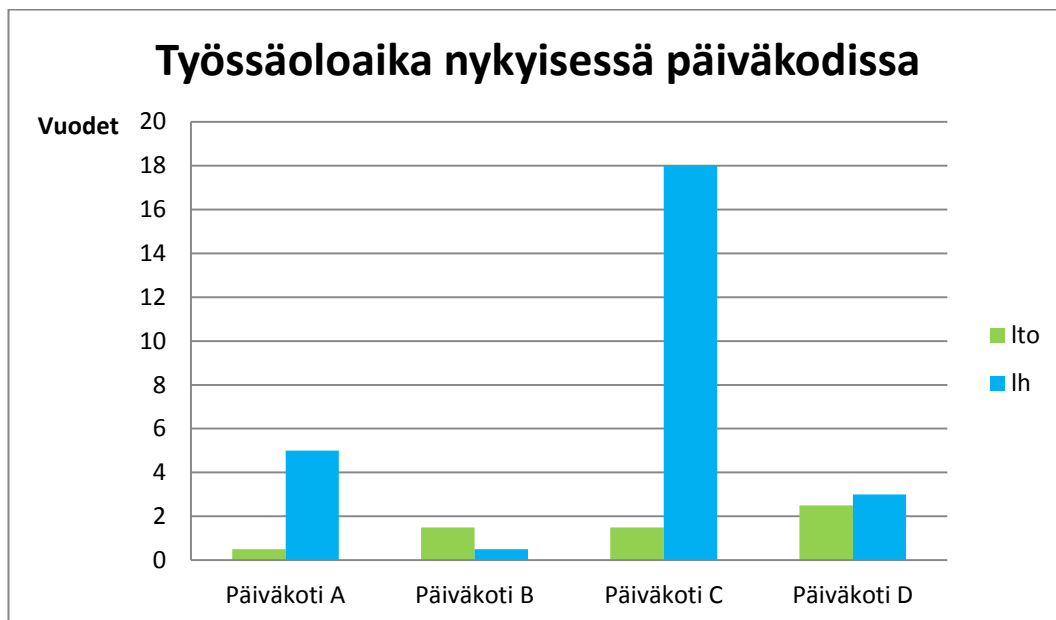
Kuvio 1. Haastateltavien työvuodet päiväkodissa.

Kuvio 2. Koulutustausta.

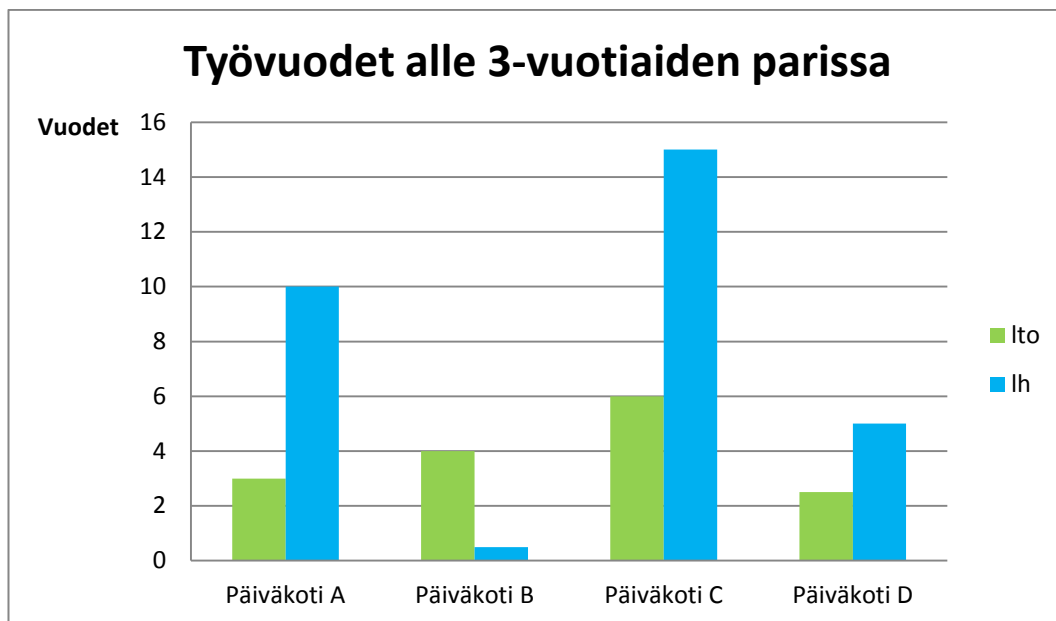
Haastatelluista lastentarhanopettajista kolme on sosionomeja, joilla on lastentarhanopettajan pätevyys ja yksi on yliopistosta valmistunut lastentarhanopettaja. Lastenhoitajista kolme on koulutukseltaan päivähoitajia ja yksi lähihoitaja. (Kuvio 2.)

Seuraavaksi haastateltavilta kysyttiin, kauanko he olivat työskennelleet päiväkodissa, jossa nyt työskentelevät ja kuinka pitkään alle kolmevuotiaiden parissa. (Kuvio 3. & Kuvio 4.)

Kuvio 3. Haastateltavien työssäolovuodet nykyisessä päiväkodissa.

Ainoastaan yksi haastateltavista oli työskennellyt huomattavasti pidempään samassa päiväkodissa, lähes koko työuransa (päiväkoti C:n lastenhoitaja). Muiden haastateltavien lyhyt työssäoloaika johtuu päiväkotien vähäisistä toimintavuosista. (Kuvio 3.) Joissakin tapauksissa päiväkotiryhmä oli ollut jo aikaisemminkin olemassa, mutta itse päiväkoti rakennus on uusi tai uudella paikalla.

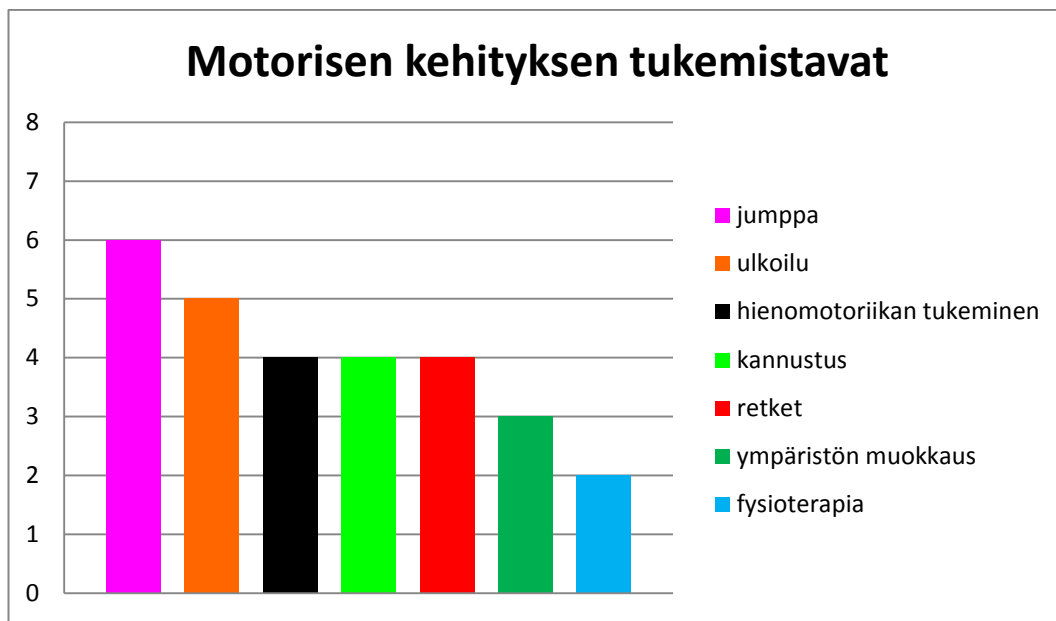

Kuvio 4. Työvuodet alle kolmevuotiaiden parissa.

Jälleen päiväkotit C:n lastenhoitajalla on eniten kokemusta. Myös muilla lastenhoitajilla on enemmän kokemusta pienten lasten kanssa työskentelystä kuin lastentarhanopettajilla, lukuun ottamatta päiväkotit B:tä. (Kuvio 4.) Tämän kysymyksen kohdalla haastateltavien oli vaikea arvioida tarkalleen, kuinka kauan he ovat työskennelleet pienten lasten parissa. Mukaan työvuosiin alle kolmevuotiaiden parissa laskettiin myös sisarusryhmässä tehdyt työvuodet.

9.1.2 Motorinen kehitys

Haastattelu jatkui motorisen kehityksen tukemiseen liittyvillä kysymyksillä. Näiden kysymysten avulla pyrittiin selvittämään, miten motorista kehitystä päiväkodissa tuetaan. Viidentenä kysymyksenä kysyttiin, miten motorista kehitystä tuetaan ryhmässä. (Kuvio 5.)

Kuvio 5. Miten motorista kehitystä tuetaan.

Vastauksissa suosituimmaksi motorisen kehityksen tukemistavaksi nousi ohjattu jumppa (6 ilmaisia). Osassa tutkituista päiväkodeista on säännöllinen jumppahetki esimerkiksi kerran viikossa, osassa jumppatiloja käytetään aina kun mahdollista.

”Onhan meillä se jumppapäivä tuolla kerran viikossa.”

Lähes yhtä suosittu oli ulkoilu omassa pihassa (5 ilmaisia). Ulkoilun nähtiin tarjoavan parempia mahdollisuuksia liikkumiseen kuin sisälläolo. Päiväkodeissa ulkoilu on säännöllistä ja se pyritään toteuttamaan päivittäin. Ulkoilun etuna nähtiin epätasainen maasto sekä mahdollisuus lapselle luontaiseen liikkumiseen.

”Kyllä mun mielestä parasta motorista kehitystä näille pienille on, että ne saa liikkua tuolla ulkona epätasases maastossa...”

Neljässä vastauksessa esiin nousi hienomotoriikan tukeminen (4 ilmaisia). Hienomotoriikkaa tuetaan tutkituissa päiväkodeissa muun muassa palapelien ja askartelujen avulla. Hienomotoriikan tukemiseen liitettiin myös lapsen itsenäinen puukeutuminen ja syöminen.

Kannustus-luokan alle kerättiin ilmaisia (4 ilmaisua), joissa tuli ilmi, että lapselle annettiin mahdollisuus liikkumiseen sekä tilaa yrittää itse. Luokkaan tulivat myös ilmaisia, joissa kerrottiin, että lapsia kannustetaan sanallisesti liikkumaan.

”No niitä tietenkin innostetaan liikkumaan ja autetaan ja niinku kannustetaan siihen, että sä voit itse kiivetä noita rappusia ylös vaikka liukumäkeen.”

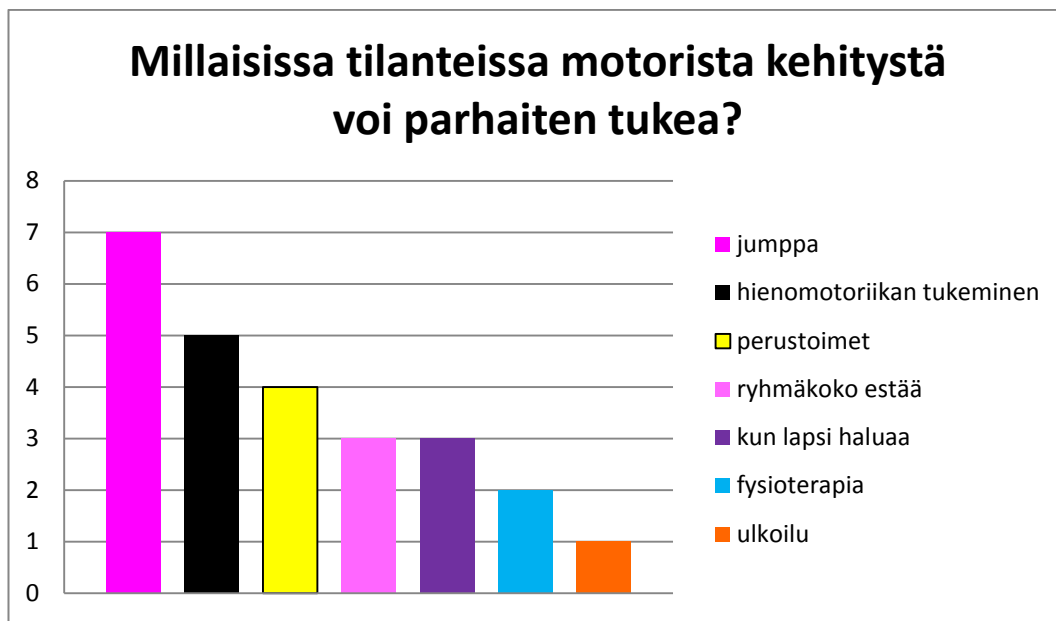
Erilaiset ympäristöt ja maastot nähtiin retkien (4 ilmaisua) vahvuutena, erityisesti metsäretkiä pidettiin hyvinä mahdollisuuksina tukea motorista kehitystä. Metsien lisäksi tutkituista päiväkodeista käydään puistoissa, pulkkamäessä ja kävelyillä.

Ympäristön muokkaus -luokan alle koottiin ilmaisia (3 ilmaisua), joissa tuotiin esiin tilojen muokkauksen vaikutus motorisen kehityksen tukemiseen. Esimerkiksi osastolle tehdään tilaa liikkumisen mahdollistamiseksi ja tilat pidetään sopivan haasteellisina.

”Mahollisimman aikasin siirrytään syöttötuolista pois, et ne saa ite kiivetä ja kiipee pois.”

Osa tutkittavista päiväkodeista on saanut tukea fysioterapeutilta, jos lapsi ei ole kehittynyt normaalisti, yhdessä ryhmässä oli myös erityislapsia (2 ilmaisua).

Kuudentena kysymyksenä haastateltavilta kysyttiin, millaisissa tilanteissa motorista kehitystä voisi parhaiten tukea. (Kuvio 6.)

Kuvio 6. Millaisissa tilanteissa motorista kehitystä voisi parhaiten tukea?

Myös tämän kysymyksen kohdalla haastateltavat toivat esiin jumpan tärkeyden (7 ilmaisua) sekä hienomotoriikan tukemisen (5 ilmaisua). Perustoimiin luokiteltiin kuuluviksi ilmaisut, joissa tuotiin esiin esimerkiksi syöminen, pukeminen ja potalle meneminen (4 ilmaisua). Tutkituissa päiväkodeissa perustoimiin oli panostettu, erityisesti kiinnitettiin huomiota siihen, että lapsi teki nämä toiminnot mahdollisimman pitkälle itse.

Osa haastatelluista koki, että liian suuri ryhmäkoko estää (3 ilmaisua) motorisen kehityksen tukemista. Koettiin, että yksittäisen lapsen kehityksen tukemiseen ei jää aikaa.

”Tietenki monta kertaa sitte rajottaa lapsiryhmän koko ja henkilökunnan vähyys ja kaikki tämmönen sitte, että ei ehkä niin paljon ehdi yksittäisiin lapsiin paneutua kun olis tarvetta.”

Kun lapsi haluaa -luokkaan koottiin ilmaisut, joissa tuotiin esiin lapsen omaehtoisesta liikkumisen mahdollistamisen tärkeys (3 ilmaisua). Vastauksissa korostui se, että aikuinen tarjosi mahdollisuuksia liikkumiseen, eikä tehnyt asioita lapsen puolesta.

”... se kun lapsi saa liikkua vapaasti ja tehdä. Niinku sekä sisällä että ulkona, että annetaan mahdollisuuksia siihen liikkumiseen.”

”No nimenomaan silloin kun se lapsi haluaa tosiaanki vaikka kiivetä niitä rappusia, se on aika perusesimerkki, että niin ku ettei nappaa ja nosta sinne, vaan että se lapsi saa itse yrittää, kokeilla.”

Fysioterapian nähtiin olevan hyödyllinen tukimuoto, jos lapsen kehityksessä oli viivästyä (2 ilmaisua). Yhdessä vastauksessa tuotiin esiin ulkoilun tärkeys motorisen kehityksen tukemisessa. Haastatellun mielestä ulkoilu tarjosi parhaat mahdollisuudet motorisen kehityksen tukemiseen (1 ilmaisu).

Seitsemäs kysymys oli: onko sinulla tarpeeksi tietoa lapsen kehityksestä, onko koulutukseen helppo päästä. Tulokset on esitetty kuviossa 7.

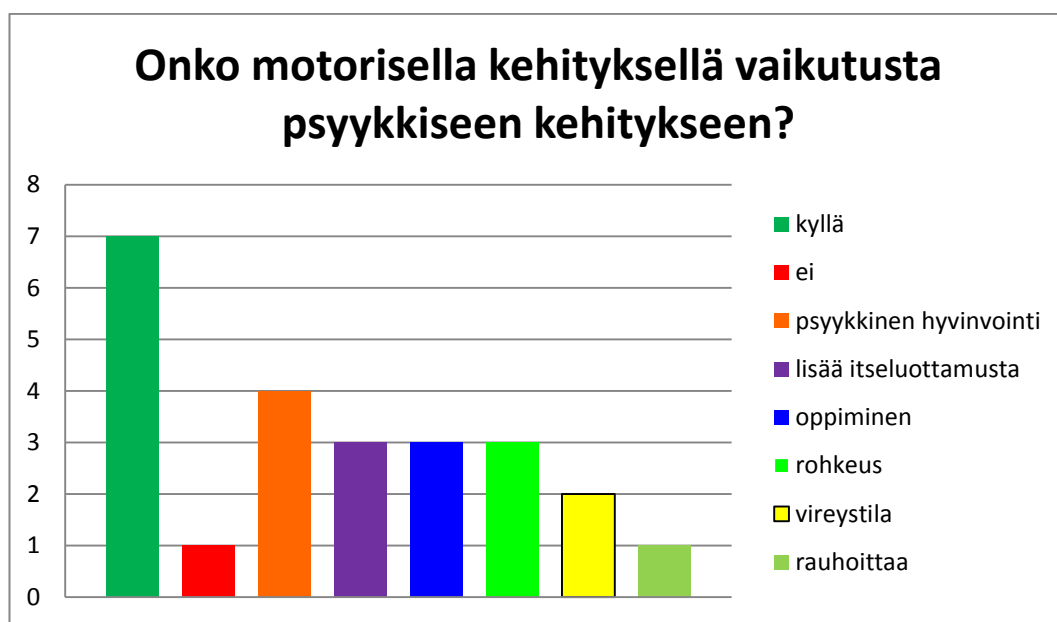
Kuvio 7. Onko vastaajalla tarpeeksi tietoa lapsen kehityksestä, pääseekö koulutukseen?

62,5 % vastaajista oli sitä mieltä, että heillä on tarpeeksi tietoa lapsen kehityksestä (5 ilmaisua). Kuitenkin kaikissa vastauksissa korostui se, ettei tietoa voi koskaan olla liikaa ja aina kannattaa päivittää tietojaan. 25 % vastaajista oli sitä mieltä, että heillä ei ole tarpeeksi tietoa lapsen kehityksestä (2 ilmaisua). 12,5 % eli yksi vas-

taajista ei osannut sanoa, onko hänellä tarpeeksi tietoa lapsen kehityksestä (1 ilmaisu).

75 % vastaajista oli sitä mieltä, että koulutuksiin pääsee helposti (6 ilmaisu). Useassa vastauksessa keuhuttiin Vaasan kaupungin koulutustarjontaa hyväksi. 37,5 % vastaajista oli sitä mieltä, että koulutuksiin on vaikea päästä (3 ilmaisu). Syiksi ilmoitettiin muun muassa se, että ryhmästä on vaikea lähteä ja sijaisen saaminen on hankalaa.

Viimeinen motorinen kehitys -osion kysymys oli: onko motorisella kehityksellä mielestäsi vaikutusta psyykkiseen kehitykseen, miten se vaikuttaa.

Kuvio 8. Motorisen kehityksen vaikutus psyykkiseen kehitykseen.

Lähes kaikki haastatelluista, 87,5 %, olivat sitä mieltä, että motorisella kehityksellä on vaikutusta psyykkiseen kehitykseen (7 ilmaisu). Ainoastaan yksi (12,5 %) haastatelluista ajatteli, ettei psyykkisellä ja motorisella kehityksellä ole suoraa yhteyttä.

”Mutta ei se nyt mun mielestä yks yhteen oo, että jos on vähän kömpelö niin sitte on niinku jotain muutaki.”

Kysyttäessä millaisia vaikutuksia motorisella kehityksellä on psyykkiseen kehitykseen, vastauksia tuli monenlaisia ja ne jakautuivat eri luokkiin melko tasaisesti. Eniten ilmaisuja tuli luokkaan ”psyykkinen hyvinvointi” (4 ilmaisua). Liikkumisen ilon nähtiin vaikuttavan ihmisen henkiseen hyvinvointiin positiivisella tavalla.

Motorisen kehityksen vaikutus itseluottamukseen tuli esiin kolmessa vastauksessa (3 ilmaisua). Haastateltavien mukaan itseluottamus kasvaa, kun lapsi oppii uusia asioita ja selviytyy itse. Haastatteluissa tuli esiin, että motorisen toiminnan kautta lapsi oppii tuntemaan itseään ja kehoaan ja myös tämä lisää itseluottamusta.

”... se on aika pitkälle kaiken pohja semmonen luottamus itteensä, että mä pystyn tekemään tämän itte...”

Kolme haastatelluista oli sitä mieltä, että motorisella kehityksellä ja sen tukemisella, on vaikutusta siihen, miten lapsi oppii psyykkiseen kehitykseen liittyviä taitoja (3 ilmaisua).

”Et kun on ne kaverit siinä ja niitä pitää ottaa huomioon niin se vaikuttaa siihen omaan tuntemukseen siinä, ottaa kontaktia kaveriin ja pärjää niiden kanssa.”

Rohkeuden katsottiin lisääntyvän liikkumisen myötä (3 ilmaisua). Haastateltavien mukaan lapsi vapautuu liikunnan avulla ja tuntee olonsa turvallisemmaksi, liikunnan avulla lapsi saa positiivisia kokemuksia ja uskaltaa yrittää uusia, haastavampia asioita.

Motorisen toiminnan ajateltiin vaikuttavan ihmisen vireystilaan (2 ilmaisua). Toisessa vastauksessa korostui ulkona liikkumisen tärkeys, ulkona liikkumisen puuttumisen oli huomattu vaikuttavan lasten vireystilaan negatiivisesti.

”... kyllähän sitte aattelis, että aivotkin toimii paremmin.”

Yhdessä vastauksessa tuli esiin motorisen toiminnan rauhoittava vaikutus (1 ilmaisu). Haastateltava koki, että liikunnassa lapsi saa purkaa energiaa ja siksi se rauhoittaa.

9.1.3 Lapsilähtöisyys

Haastattelu jatkui lapsilähtöisyys-osa-alueella. Kysymysten avulla pyrittiin selvittämään, onko motorisen kehityksen tukeminen lapsilähtöistä vai aikuiskeskeistä. Yhdeksäs kysymys on: pystytäänkö päiväkodissanne mielestäsi huomioimaan lapset yksilöinä ja yksilölliset kehityserot. Kuviossa 9. on esitetty vastausten jakautuminen sekä perustelut sille, mikä auttaa tai hankaloittaa lasten yksilöllistä huomiointia.

Kuvio 9. Pystytäänkö lapset huomioimaan yksilöinä, mikä auttaa, mikä vaikeuttaa?

Kyllä-vastauksia tuli yhteensä seitsemän ja ei-vastauksia neljä. Suurin osa haastatelluista oli sitä mieltä, että lapset pystytään huomioimaan yksilöinä (7 ilmaisu). Osa oli kuitenkin samaan aikaan myös sitä mieltä, että aina ei pystytä (3 ilmaisu). Ainoastaan yksi ei-vastauksista oli jyrkkä ei (1 ilmaisu).

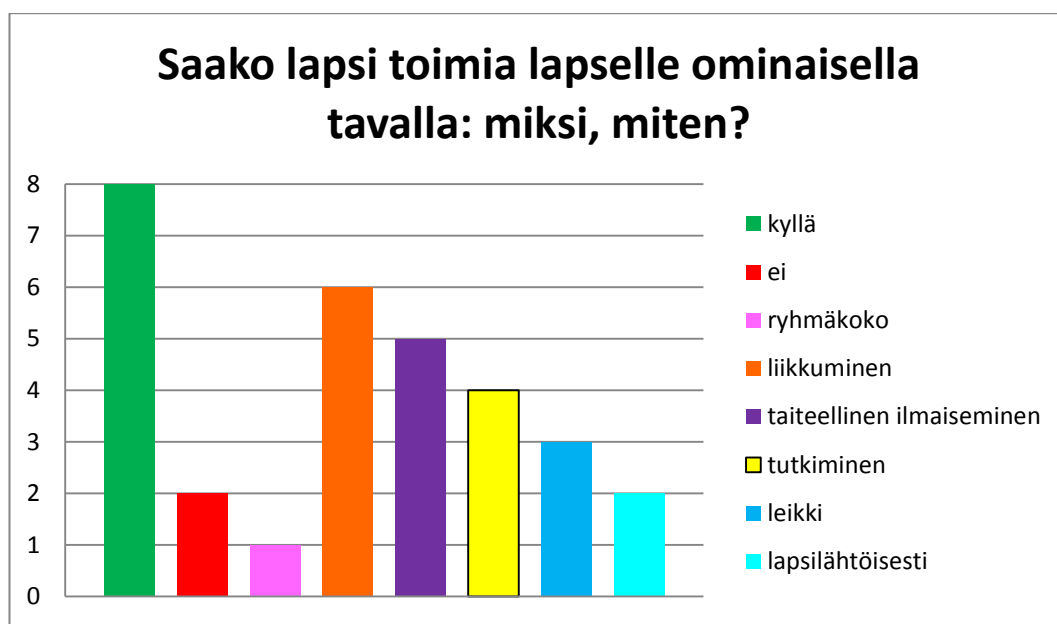
Lapsen yksilöllistä huomioimista edesauttavat haastateltavien mukaan omahoitajuus ja pienryhmät (4 ilmaisu). Haastateltavien mukaan omahoitajuuden kautta, pienessä ryhmässä pystytään huomaamaan ja huomioimaan lasten yksilölliset erot ja tarpeet paremmin.

Lähes kaikissa vastauksissa (7 ilmaisua) tuli esiin suuren ryhmäkoon negatiivinen vaikutus lasten yksilölliseen huomioimiseen. Tähän luokkaan luettiin kuuluvaksi myös ilmaisut, joissa tuli esiin vakituisen henkilökunnan jäsenen poissaolon vaikutus.

”Siihen pyritään. Sillon kun on 12 tai enemmän lapsia, niin tuntuu, et siihen ei oo mahdollisuutta.”

Kiireen negatiivinen vaikutus lasten yksilölliseen huomioimiseen tuli esiin yhdessä vastauksessa (1 ilmaisu). Haastateltavan mukaan tiukan aikataulun takia lapsia ei aina ehditä huomioimaan yksilöllisesti, joskus kivakin tekeminen pitää lopettaa, kun on jo kiire seuraavaan toimintaan.

Kymmenenneksi kysyttiin: saako lapsi toimia lapselle ominaisella tavalla päiväkodissa. Kuviossa 10. on esitetty vastausten jakautuminen kyllä- ja ei-vastauksiin sekä perustelut sille, miksi ja miten lapsi saa/ei saa toimia lapselle ominaisella tavalla. Lapselle ominaisiksi tavoiksi toimia määriteltiin: leikki, liikkuminen, tutkiminen ja taiteellinen ilmaiseminen.

Kuvio 10. Saako lapsi toimia lapselle ominaisella tavalla, mikä rajoittaa, miten?

Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että heidän ryhmässään lapset saavat toimia lapselle ominaisella tavalla (8 ilmaisua). Ei-vastauksia tuli kaksi, toinen vastaajista kertoi, että muissa päiväkodin ryhmissä lapset eivät välttämättä saa toimia lapselle ominaisella tavalla ulkoillessa. Toinen ei-vastaaja kertoi ryhmäkoon (1 ilmaisu) rajoittavan lasten ominaista toimintaa.

Haastateltavat toivat vastauksissaan esiin myös, mitkä lapselle ominaiset tavat toimia toteutuvat päiväkodissa. Kuusi vastaajista oli sitä mieltä, että lapset saavat liikkua (6 ilmaisua). Viiden haastateltavan mukaan lapsi saa ilmaista itseään taiteellisesti päiväkodissa (5 ilmaisua). Useassa vastauksessa tulivat esiin askartelu ja maalaus, sekä niiden säännöllisyys.

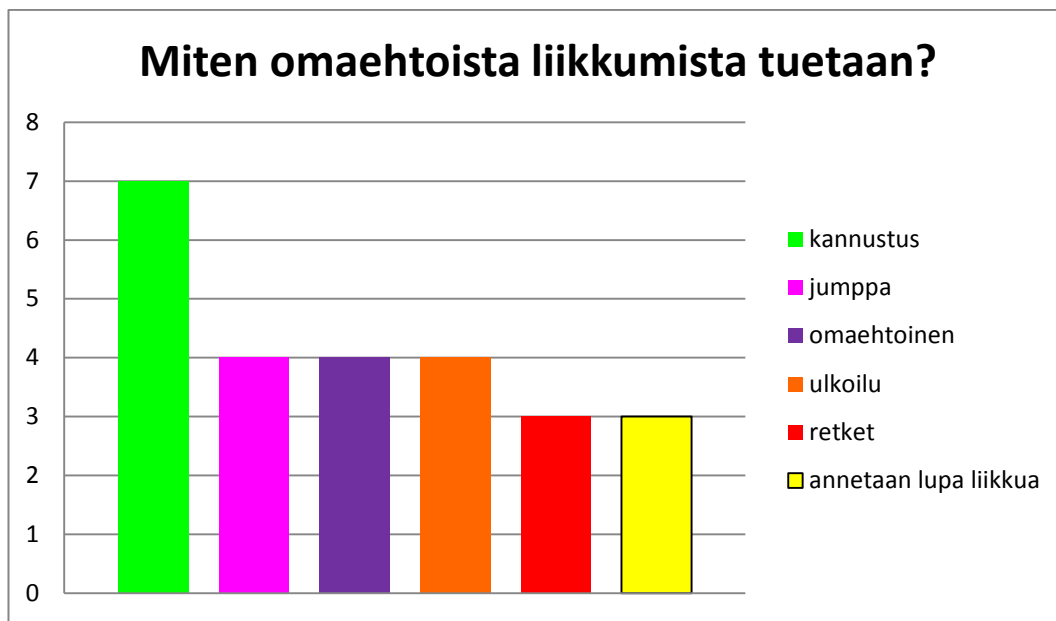
Tutkimisen katsottiin toteutuvan parhaiten retkillä metsässä ja puistoissa (4 ilmaisua). Leikki tuli esiin ainoastaan kolmessa vastauksessa ja niissäkin vain lyhyesti (3 ilmaisua).

”... lapset saa niinku vapaasti leikkiä...”

Kahden vastaajan mukaan lapsilla on mahdollisuus toteuttaa itseään lapsilähtöisesti (2 ilmaisua). Haastateltavien mukaan toimintaa toteutetaan lapsen kiinnostuksen kohteiden mukaan. Lapsi saa tehdä, esimerkiksi askarrella, mutta häntä ei pakoteta, jos hän ei halua.

”Pyritään siihen, että omalähtöisestikin tekevät mihin ovat kiinnostuneet.”

Yhdestoista kysymys on: miten omaehtoista liikkumista tuetaan. Kuviossa 11. on esitetty omaehtoisen liikkumisen tukemistavat.

Kuvio 11. Miten omaehtoista liikkumista tuetaan?

Lähes kaikissa vastauksissa tuli esiin kannustuksen tärkeys omaehtoisen liikkumisen tukemisessa (7 ilmaisuja). Vastauksissa korostuivat se, että lapselle suotiin mahdollisuuksia yrittää itse, aikuisen läsnäolo vaativissa tilanteissa ja sanallinen kannustaminen.

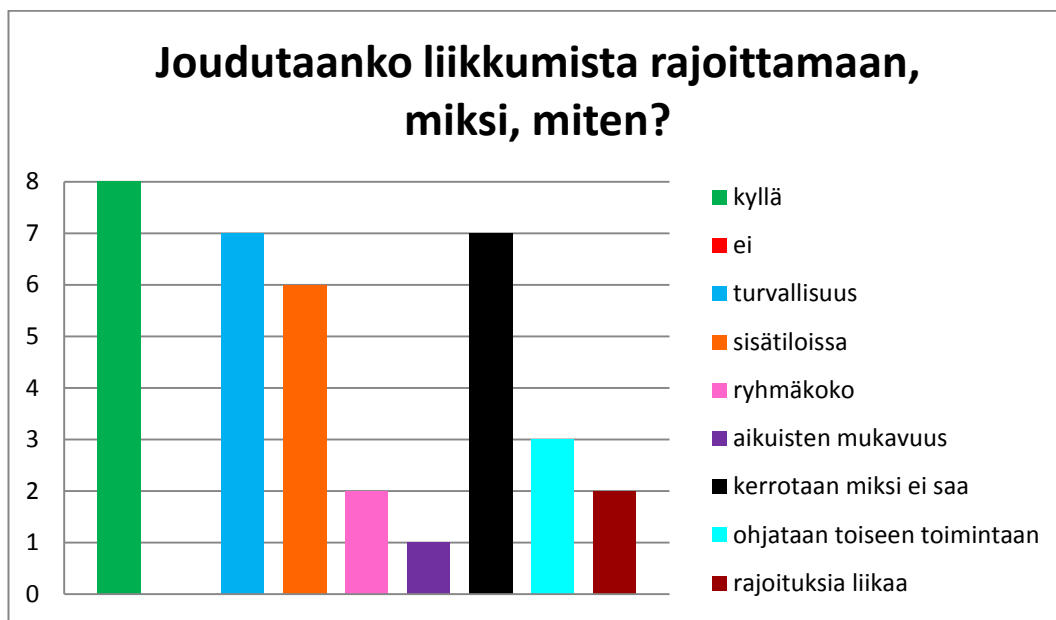
Jumppasalin koettiin olevan hyvä paikka omaehtoisen liikkumisen tukemiseen (4 ilmaisuja). Haastateltavien mukaan siellä lapset saavat juosta vapaammin ja valita itse, mitä haluavat tehdä.

Haastateltavat kokivat, että sisällä omaehtoista liikkumista joudutaan välillä rajoittamaan, mutta ulkona se voidaan sallia (4 ilmaisuja). Retket koettiin hyväksi mahdollisuudeksi tukea omaehtoista liikkumista ja kannustaa itsenäiseen liikkumiseen (3 ilmaisuja).

”Sitte metsäretkillä justiin se, että sellasta vähän epätasasta maastossa kulkemista.”

Kolme haastateltavista koki, että liikkumisen salliminen on tärkeä osa omaehtoisen liikkumisen tukemista (3 ilmaisuja). Haastateltavien mukaan lapsille annetaan vapaus liikkua, turvallisuutta kuitenkin unohtamatta.

Kahdententoista kysyttiin: joudutaanko lasten liikkumista joskus rajoittamaan, miksi, miten ja miten se perustellaan lapsille. Kuviossa 12. on esitetty vastausten jakautuminen kyllä- ja ei-vastauksiin, syyt liikkumisen rajoittamiseen sekä miten rajoittaminen toteutetaan ja miten se perustellaan lapsille.

Kuvio 12. Joudutaanko liikkumista rajoittamaan, miksi, miten, perustelut.

Kaikki haastateltavat myönsivät, että lasten liikkumista joudutaan joskus rajoittamaan (8 ilmaisua). Lähes kaikki vastaajista kertoivat rajoittamisen syyksi lasten turvallisuuden varmistamisen (7 ilmaisua). Haastateltavien mukaan vahinkoja ja vaaratilanteita halutaan välttää ja siksi liikkumista joudutaan rajoittamaan. Kuusi vastaajista kertoi, että liikkumista joudutaan rajoittamaan erityisesti sisätiloissa (6 ilmaisua). Sisätiloissa rajoittamista perusteltiin sillä, että kun tilaa on vähän ja lapsia paljon (2 ilmaisua) turvallisuus kärsii. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että joskus liikkumisen rajoittamisen syynä on aikuisten mukavuudenhalu (1 ilmaisu), esimerkiksi liikkumista rajoitettiin, jos se aiheutti kovaa ääntä.

”Ei me anneta täällä sisällä juosta ihan sillä, että tulee vahinkoja.”

”Pienissä tiloissa kun ollaan iso lapsi määrä, silloin joudutaan rajoittamaan sitä.”

Haastateltavien mukaan rajoittaminen toteutetaan joko sanallisesti (7 ilmaisua) tai ohjaamalla lapsi toiseen toimintaan (3 ilmaisua). Toiseen toimintaan ohjaamista käytetään enimmäkseen pienimpien lasten kanssa, sillä he eivät välttämättä vielä ymmärrä sanallisia käskyjä. Niissä tapauksissa, joissa rajoittaminen toteutetaan sanallisesti, lapselle myös kerrotaan, miksi hän ei saa kyseistä toimintoa harjoittaa. Haastatteluissa kävi ilmi, että joskus rajoituksia on liikaa (2 ilmaisua), esimerkiksi tilanteissa, joissa lasten toimintaa rajoitetaan aikuisten mukavuudenhulun vuoksi.

Kolmastoista kysymys on: Onko päiväkodissanne liikkumiseen liittyviä yhteisiä sääntöjä, kuinka usein niitä päivitetään? Kuviossa 13 on esitetty vastausten jakautuminen kyllä- ja ei-vastauksiin sekä se, päivitetäänkö sääntöjä.

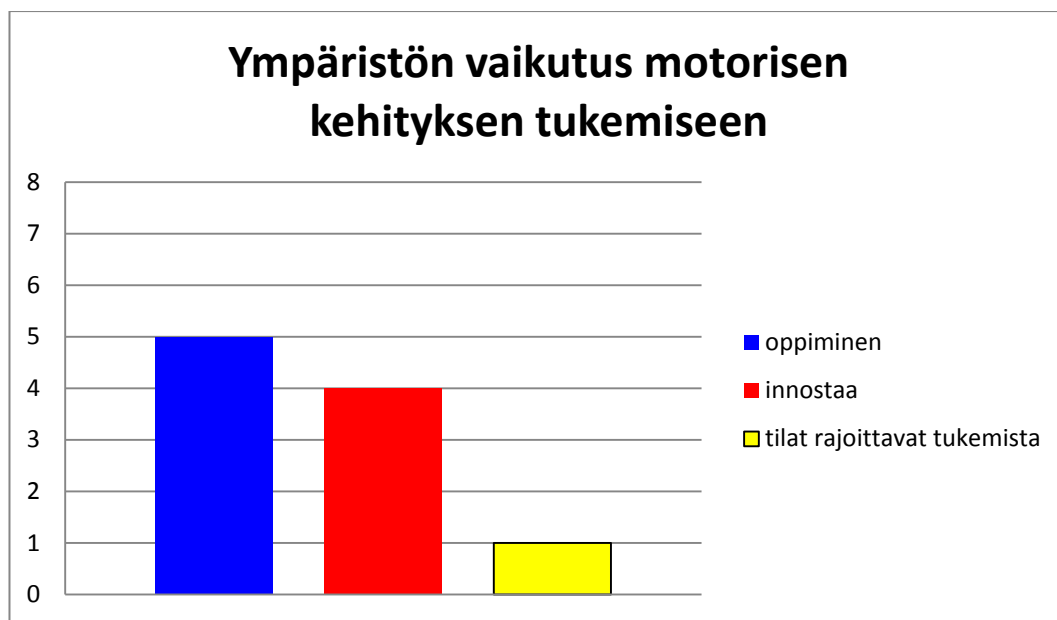
Kuvio 13. Onko päiväkodissa liikkumiseen liittyviä yhteisiä sääntöjä, päivitetäänkö niitä?

Seitsemän haastateltavan mukaan heidän päiväkodissaan on yhteisiä liikkumiseen liittyviä sääntöjä (7 ilmaisua). Ainoastaan yksi haastatelluista kertoi, ettei yhteisiä sääntöjä ole (1 ilmaisu). Hän perusteli sääntöjen puutetta sillä, että koska heidän ryhmänsä lapset ovat pienempiä kuin muiden ryhmien, heillä on oltava eri säännöt kuin muilla. Kuuden vastaajan mukaan liikkumiseen liittyviä sääntöjä päivitetään

säännöllisesti (6 ilmaisua) joko vuosittain tai useammin. Yhden vastaajan mukaan sääntöjä ei ole tähän asti päivitetty yhdessä pohtien (1 ilmaisu), mutta nyt vastaaja oli miettinyt sääntöjen päivittämisen tarpeellisuutta yhdessä toisen ryhmän aikuisen kanssa.

9.1.4 Ympäristö

Haastattelu jatkui ympäristöön liittyvillä kysymyksillä. Kysymyksillä haluttiin selvittää vaikuttaako ympäristö motorisen kehityksen tukemiseen. Neljästoista kysymys on: miten ympäristö vaikuttaa motorisen kehityksen tukemiseen. Kuviossa 14. on esitetty haastatteluissa esiin tulleet ympäristön vaikutukset motorisen kehityksen tukemiseen.

Kuvio 14. Miten ympäristö vaikuttaa motorisen kehityksen tukemiseen?

Haastatteluissa ei oikeastaan saatu suoraa vastausta kysymykseen, lähinnä esiin tuli haastateltavien mielipiteitä ympäristön vaikutuksista lapsiin. Viidessä vastauksessa korostui ympäristön virikkeellisyyden vaikutus lapsen oppimiseen (5 ilmaisua). Haastateltavat olivat sitä mieltä, että jos ympäristö on liian valmis ja helppo, lapsi ei opi uusia taitoja, kun ei pääse niitä harjoittelemaan. Ympäristön virikkeellisyyden nähtiin vaikuttavan myös innostavasti lapsiin (4 ilmaisua). Kun ympäristö on virikkeellinen, se houkuttaa lasta paremmin liikkumaan. Monipuoli-

nen ympäristö innostaa myös aikuista ja herättää mielikuvituksen. Yhdessä vastauksessa ilmeni, että tilat voivat rajoittaa motorisen kehityksen tukemista (1 ilmaisu). Liian pienien tilojen ja välineiden puutteen nähtiin vaikuttavan negatiivisesti motorisen kehityksen tukemiseen.

”Jos on tylsä piha, jossa ei oo mitään tekemistä, niin ei se houkuta samalla tavalla kuin monipuolinen piha.”

Viidentenätoista kysymyksenä kysyttiin: Ovatko päiväkodin tilat lapsen liikkumisen kannalta turvalliset? Tähän kysymykseen kaikki haastateltavat vastasivat kyllä (8 ilmaisua). Jos turvallisuudessa ilmenee jotain puutteita, niihin puututaan haastateltavien mukaan välittömästi. Päiväkodeissa turvallisuuden eteen on nähty vai-vaa, mahdolliset turvallisuusriskit on poistettu, esimerkiksi pihat on aidattu ja sisällä liukastumista ehkäistään tossuilla.

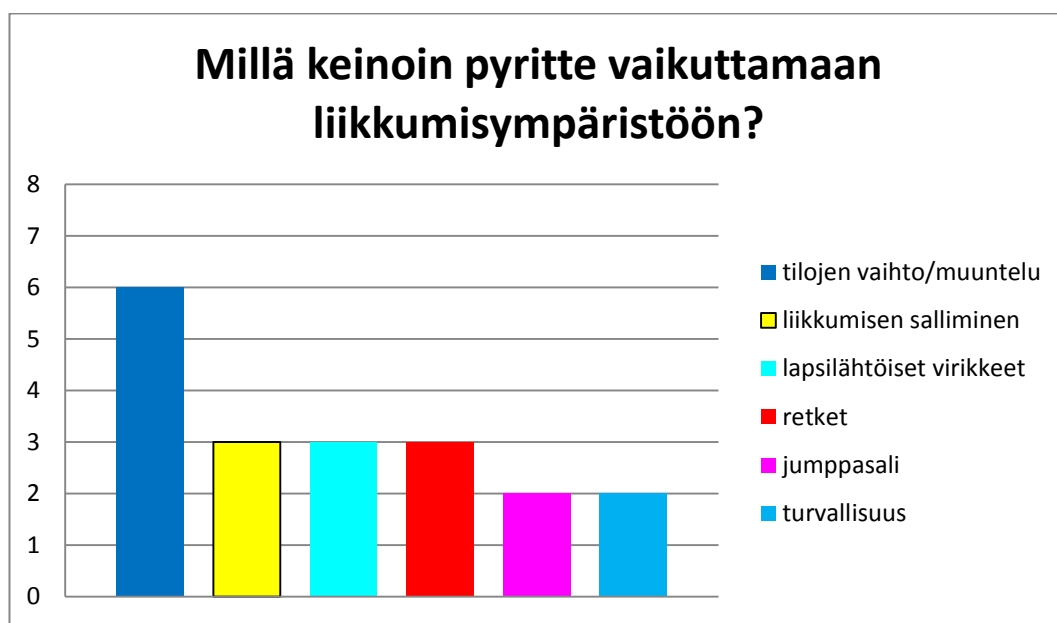
Kuudestoista kysymys oli: Onko toimintaympäristö mielestäsi muuntelukykyinen? Kuviossa 15. on esitetty vastausten jakautuminen kyllä- ja ei-vastauksiin sekä se, miten tiloja muunnellaan.

Kuvio 15. Onko toimintaympäristö muuntelukykyinen, millä tavoin?

Tämän kysymyksen kohdalla kyllä- ja ei-vastaukset jakautuivat puoliksi. Kyllä-vastauksissa (4 ilmaisua) kerrottiin, että huonejärjestystä oli mahdollista muunnella (2 ilmaisua) ja tiloja pystyttiin jakamaan (1 ilmaisu). Ei-vastauksissa (4 ilmaisua) tilojen muuntelukyvyyttömyyttä perusteltiin muun muassa tilojen ahtaudella.

Seitsemäntenätoista kysymyksenä kysyttiin: Millä keinoin pyritte vaikuttamaan lapsen liikkumisympäristöön? Kuviossa 16. on esitetty haastatteluissa esiin tulleet vaikuttamistavat.

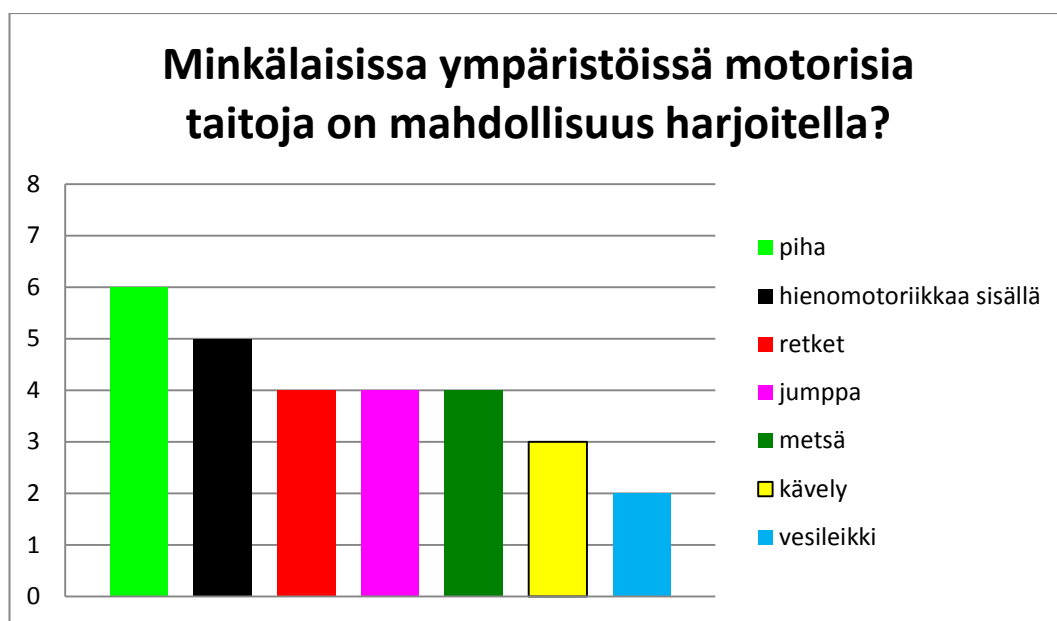
Kuvio 16. Millä keinoin pyritte vaikuttamaan lapsen liikkumisympäristöön?

Suosituin vaikuttamiskeino on tilojen vaihto/muuntelu (6 ilmaisua). Haastateltavien mukaan välillä vaihdetaan tiloja toisen ryhmän kanssa tai omaan tilaan tuodaan uusia leluja tai välineitä, tai oman tilan huonekalujen järjestystä vaihdetaan. Kolmessa vastauksessa tuotiin ilmi liikkumisen sallimisen merkitys (3 ilmaisua). Esimerkiksi se, että sisällä saa juosta, nähtiin keinona vaikuttaa lapsen liikkumisympäristöön. Kolmen vastaajan mukaan liikkumisympäristöön pyritään vaikuttamaan lapsilähtöisesti (3 ilmaisua). Ympäristöä muutetaan vastaamaan lapsen kehitystasoa aina kun sille ilmenee tarvetta.

”Tarjotaan lapsilähtöisiä virikkeitä. Niitä, jota missäkin kehitysvaiheessa tarvii.”

Retket mahdollisuutena vaikuttaa liikkumisympäristöön, nousi esiin kolmessa vastauksessa (3 ilmaisua). Haastateltavien mukaan retkien avulla lapsille voidaan tarjota mahdollisuuksia liikkua erilaisissa ympäristöissä. Haastateltavien mukaan myös jumppasali tuo vaihtelua liikkumisympäristöön (2 ilmaisua). Kahdessa vastauksessa kävi ilmi, että liikkumisympäristöön vaikutetaan myös huolehtimalla sen turvallisuudesta (2 ilmaisua).

Kahdeksastoista kysymys on: Onko lapsella mahdollisuus harjoitella motorisia taitoja erilaisissa ympäristöissä? Tähän kysymykseen kaikki haastateltavat vastasivat kyllä, kuviossa 17. eritellään, minkälaisissa ympäristöissä motorisia taitoja on mahdollisuus harjoitella.

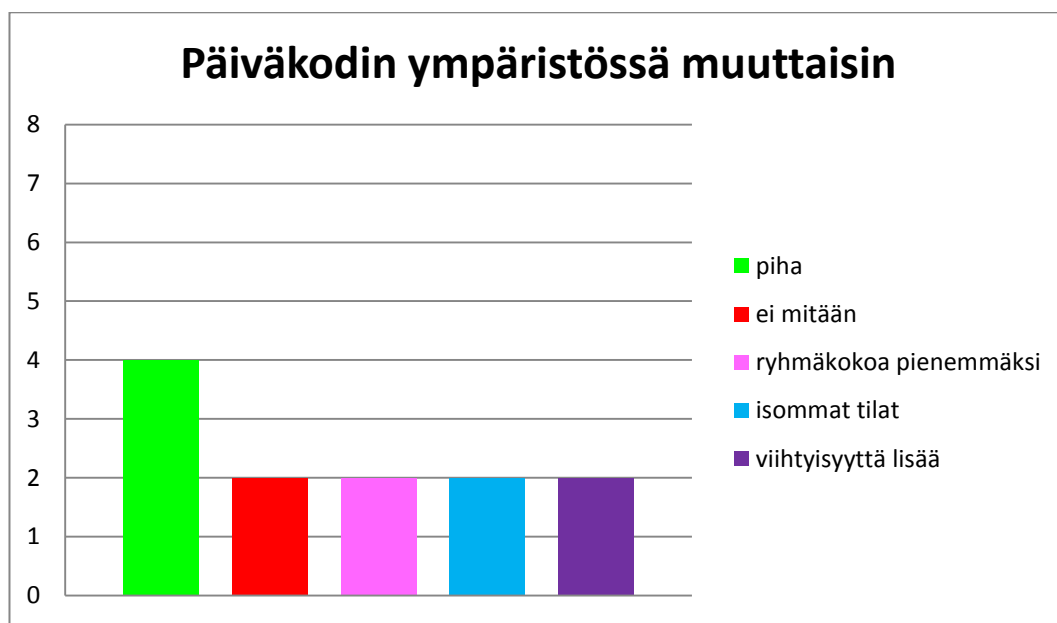
Kuvio 17. Onko lapsilla mahdollisuus harjoitella motorisia taitoja erilaisissa ympäristöissä?

Ulkona erilaisia ympäristöjä, joissa päiväkotien lapset pääsevät harjoittelemaan motorisia taitoja, ovat haastattelujen mukaan piha (6 ilmaisua), retket (4 ilmaisua), metsä (4 ilmaisua) sekä kävelyretket (3 ilmaisua). Haastateltavien mukaan päiväkodin oma piha tuo haastetta pienimmille ja lisäksi se muuttuu vuodenaikojen mukaan. Päiväkodeista käydään retkillä hyvin erilaisissa paikoissa muun muassa leikkipuistoissa ja pulkkamäessä, nämä tarjoavat lapsille uudenlaisen ympäristön

harjoitella motorisia taitoja. Retkiä tehdään myös lähimetsiin, jotka tarjoavat haastavan ja vaihtelevan maaston motoristen taitojen harjoitteluun. Myös tavalliset kävelyretket tarjoavat haastateltavien mukaan erilaisen ympäristön motoristen taitojen harjoitteluun.

Päiväkotien sisätiloissa päästään hienomotoriikan lisäksi (5 ilmaisua) harjoittelemaan myös jumppaa (4 ilmaisua) ja vesileikkiä (2 ilmaisua). Hienomotoriikkaa harjoitellaan askartelujen, leipomisen, palapeliin ja palikoiden avulla. Vesileikki mahdollisuus on olemassa yhdessä haastatteluun osallistuneista päiväkodeista ja siellä sitä käytetään viikoittain.

Yhdeksäntoista kysymyksenä kysyttiin: Mitä itse muuttaisit päiväkotinne ympäristössä? Kuviossa 18. on esitetty haastateltavien vastaukset.

Kuvio 18. Mitä itse muuttaisit päiväkotinne ympäristössä?

Neljä haastateltavista haluaisi muuttaa päiväkodin pihaa (4 ilmaisua), kaikissa näissä vastauksissa pihan toivottiin olevan haastavampi. Kaksi vastaajista oli niin tyytyväisiä päiväkotinsa ympäristöön, etteivät he muuttaisi siinä mitään (2 ilmaisua). Ryhmäkokoja tulisi pienentää kahden vastaajan mielestä (2 ilmaisua). Kaksi vastaajista toivoi, että päiväkodissa olisi enemmän tilaa (2 ilmaisua). Niin ikään kaksi vastaajista toivoi, että päiväkodin tilat olisivat viihtyisämmät (2 ilmaisua).

”Tää on hyvin aatellen suunniteltu, et en mä ehkä muuttais ku ryhmäkokoja pienemmäksi.”

”Mä haluaisin meille ihanan, ison, uuden päiväkodin.”

Viimeinen kysymys on: Saavatko lapset mielestäsi päiväkodissa riittävästi liikuntaa päivän aikana? Tähän kaikki haastatelluista vastasivat ”kyllä saavat”. Haastateltavien mukaan alle 3-vuotiaat ovat jatkuvasti liikkeessä, joten päivittäisen liikumistarpeen täyttymisestä ei tarvitse erikseen huolehtia. Haastateltavat olivat lähinnä huolissaan siitä, liikkuvatko lapset tarpeeksi kotona.

”Kyllä ne mun mielestä saa, se on jo niin ominaista sille, että lapsi on kokoajan liikkeessä...”

”Ei ne pienet lapset jaksa kovin kauan olla yhdessä nurkassa ja leikkiä.”

9.2 Havainnointitulokset

Havainnointi kesti jokaisessa päiväkodissa 60 minuuttia. Koska ryhmätiloissa oli useampia huoneita, tutkijat jakautuivat eri huoneisiin, jotta kaikkien aikuisten toimintaa pystyttiin havainnoimaan. Havainnointia varten oli laadittu lomake (liite 2.), johon tutkijat rastittivat tietoja päiväkodin ympäristöstä ja leluista. Lisäksi lomake sisälsi tutkijoiden ennalta valitsemissa väittämissä aikuisten toiminnasta. Havainnoinnin aikana tutkijat seurasivat, montako kertaa väittämät toteutuivat. Taulukoissa 1. ja 2. on esitetty ympäristöä ja leluja koskevat tiedot päiväkotikohtaisesti. Kuvioissa 19.-22. on esitetty aikuisten toimintaa koskevien väittämien esiintymisen päiväkotikohtaisesti.

9.2.1 Päiväkodin toimintaympäristö ja saatavilla olevat lelut

Taulukko 1. Ympäristö.

Tilassa on:	Päiväkoti A	Päiväkoti B	Päiväkoti C	Päiväkoti D
Matalia penkkejä	x	x		x
Tilaa liikkua	x			x
Oleskelupaikkoja lapsen tasolla	x	x	x	x
Lapselle mitoitettu pöytä ja tuoli	x	x	x	x
Matto	x	x	x	x
Sohva	x	x	x	x

Taulukossa 1. on esitetty päiväkotien ympäristöstä tehdyt havainnot, x tarkoittaa, että kyseinen väittämä toteutuu havainnoidun ryhmän tiloissa. Matalilla penkeillä tarkoitetaan matalia tasoja, joita vasten lapsella on mahdollisuus harjoitella seiso- maan nousua. Tällaisia tasoja löytyi kaikista päiväkodeista C:tä lukuun ottamatta. ”Tilaa liikkua” -väittämällä tarkoitetaan tilaa, jossa lapsilla on mahdollisuus liik- kua vapaasti. Kahdessa havainnoidussa ryhmätilassa (A & D) on tarpeeksi vapaa- ta liikkumatilaa. Päiväkodissa B tilaa oli jonkin verran, mutta havainnointihetkellä se oli täynnä leluja. Päiväkodissa C lattiatila oli täytetty sängyillä ja pöydillä, jo- ten vapaata tilaa ei ole.

”Oleskelupaikoilla lapsen tasolla” tarkoitetaan lapsen tasolla olevia leikkipaikkoja esimerkiksi kotileikinurkkaus tai lasten sohva. Jokaisesta havainnoidusta ryhmätilasta löytyy oleskelupaikkoja lapsen tasolta. ”Lapselle mitoitettu pöytä ja tuoli” eivät tarkoita lasten ruokailupaikkoja, vaan leikkeihin tarkoitettuja huonekaluja. Myös lapselle mitoitettut huonekalut löytyvät jokaisesta havainnoidusta ryhmätilasta. ”Matto” ja ”sohva” tarkoittavat mattoa ja sohvaa, joissa lapset voivat istuskella ja leikkiä ja esimerkiksi harjoitella seisomaan nousua sohvaa vasten. Myös nämä löytyvät jokaisesta havainnoidusta ryhmätilasta.

Taulukko 2. Lasten saatavilla olevat lelut.

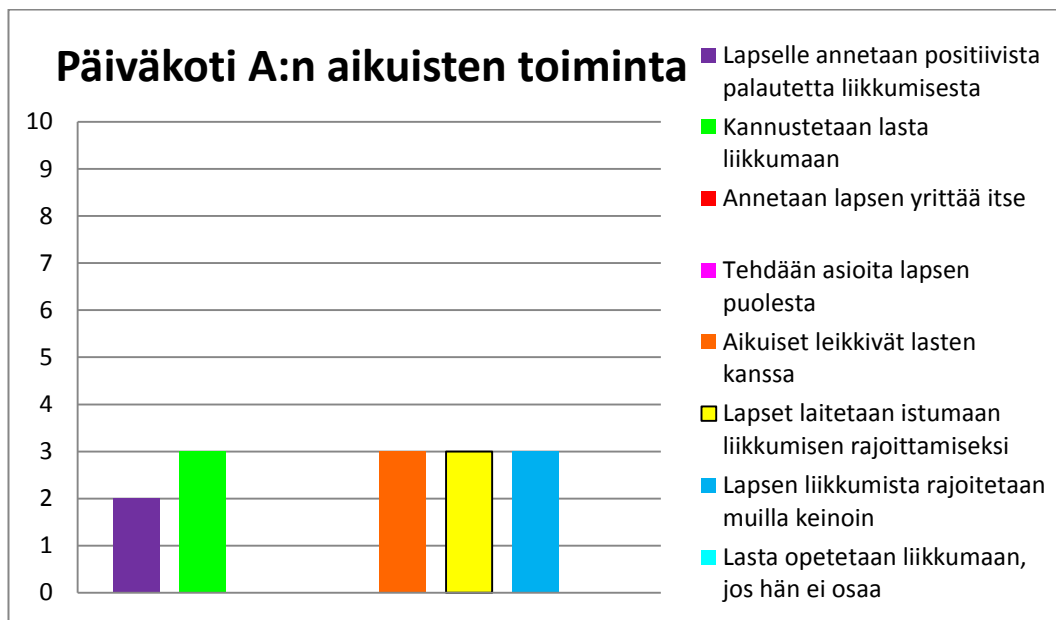
Tilassa on:	Päiväkoti A	Päiväkoti B	Päiväkoti C	Päiväkoti D
Narusta vedettäviä leluja	x		x	
Pyörä tai poljettava mopo				
Palikat/Legot	x	x	x	x
Erikokoiset pehmopallot				x
Liikuntavälineet lasten käytettävissä				

Taulukossa 2. on esitetty päiväkotien leluista tehdyt havainnot, x tarkoittaa, että kyseinen väittämä toteutuu havainnoidun ryhmän tiloissa. Havainnoinnissa otettiin huomioon vain lelut, jotka olivat lasten saatavilla niin, että lapset pystyivät itse ottamaan ne leikkiin silloin kun halusivat. Narusta vedettäviä leluja oli saatavilla päiväkodeissa A ja C. Pyörää tai poljettavaa mopoa ei ollut yhdenkään havainnoidun päiväkodin ryhmätilassa. Palikat/Legot sen sijaan löytyivät jokaisesta havainnoidusta ryhmätilasta. Erikokoisia pehmopalloja oli saatavilla ainoastaan päiväkodissa D. Liikuntavälineet eivät olleet yhdessäkään havainnoidussa päiväkodin ryhmätilassa lasten käytettävissä vapaanleikin aikana.

9.2.2 Aikuisten toiminta

Aikuisten toimintaa koskevat väittämät olivat: lapselle annetaan positiivista palautetta liikkumisesta, kannustetaan lasta liikkumaan, annetaan lapsen yrittää itse, tehdään asioita lapsen puolesta, aikuiset leikkivät lasten kanssa, lapset laitetaan istumaan liikkumisen rajoittamiseksi, lapsen liikkumista rajoitetaan muilla keinoin

ja lasta opetetaan liikkumaan, jos hän ei osaa. Havainnoinnin aikana tarkkailtiin, montako kertaa mikäkin väittämä toteutui. Jokaisesta havainnoidusta päiväkodista on oma kuvio, jossa esitetään väittämien esiintyminen.

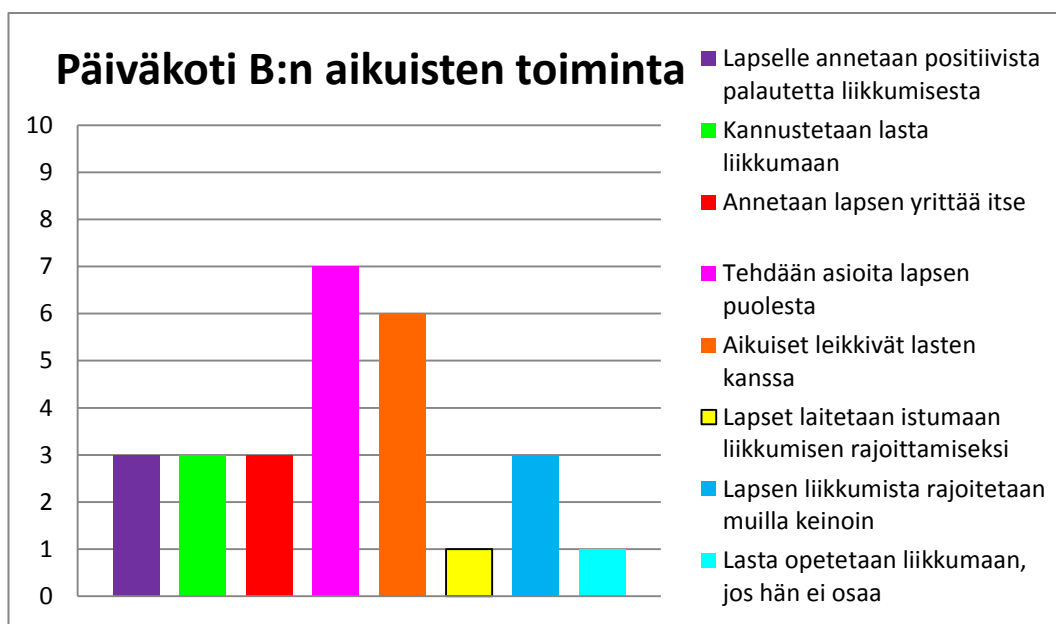
Kuvio 19. Päiväkoti A:n aikuisten toiminta.

Päiväkoti A:ssa lapsia oli havainnoinnin aikana paikalla 11, joista kymmenen sai osallistua havainnointiin. Lapset olivat iältään 1-3-vuotiaita. Havainnoinnin aikana paikalla olleet työntekijät olivat ryhmän vakituista henkilökuntaa. Havainnointiajasta 30 minuuttia oli vapaata leikkiä ja 30 minuuttia ohjattua toimintaa.

Lapset saivat leikkiä vapaan leikin aikana kahdessa eri tilassa oman mielensä mukaan. Toisessa huoneessa tehtiin aikuisten avustuksella palapelejä ja toisessa lastentarhanopettaja leikki lasten kanssa autoilla (aikuiset leikkivät lasten kanssa, 2/3 kertaa). Kun aikuinen oli mukana autoleikissä, lapset jaksoivat keskittyä leikkiin intensiivisesti. Tänä aikana lasten kesken ei tullut riitoja eikä rajoittamistoimenpiteitä tarvittu. Kun aikuinen poistui leikistä, lapset lähtivät vaeltelemaan ja liikkumista jouduttiin rajoittamaan. Rajoittaminen oli lähinnä sanallista (3 kertaa), esimerkiksi kun lapsi ajeli leikkiautolla juosten, lastenhoitaja rajoitti liikkumista sanomalla: ”ei niin kovaa”.

Ohjatun toiminnan ajaksi lapset istutettiin aamupiiriin, jossa myös aikuiset istuivat lukuun ottamatta lastentarhanopettajaa, joka ohjasi toimintaa. Aamupiirissä leikit-

tiin leikkejä, joihin myös aikuiset osallistuivat (aikuiset leikkivät lasten kanssa, 1/3 kertaa). Osa leikeistä sisälsi liikunnallista toimintaa, josta lapset saivat positiivista palautetta (2 kertaa) ja johon heitä kannustettiin (3 kertaa). Aamupiirin aikana osa lapsista alkoi olla levottomia, jolloin heitä kehoitettiin istumaan takaisin paikalleen (3 kertaa).

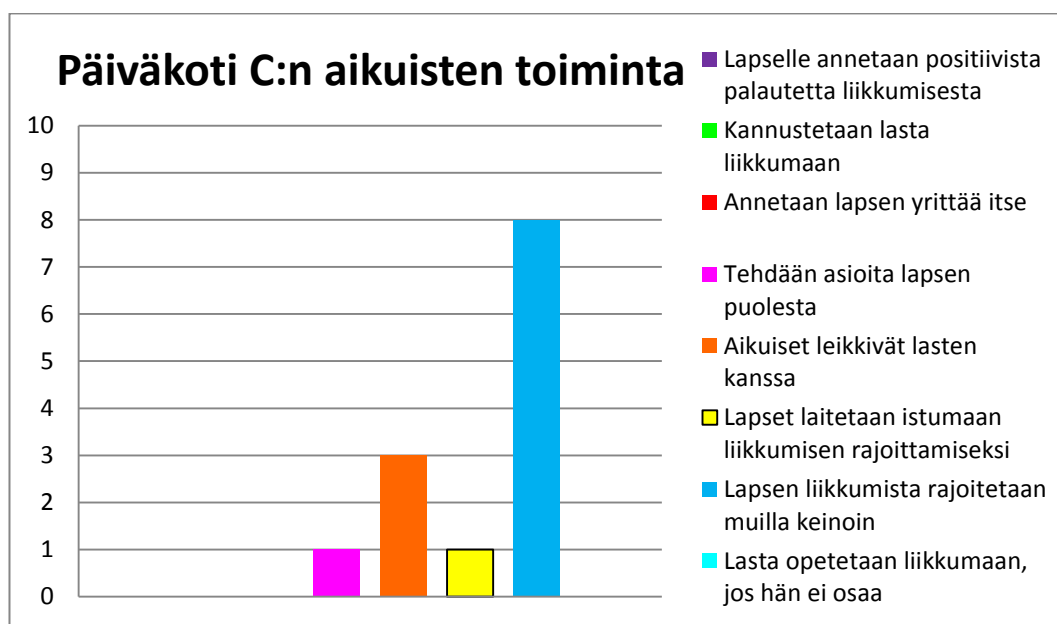
Kuvio 20. Päiväkoti B:n aikuisten toiminta.

Päiväkoti B:ssä lapsia oli havainnoinnin aikana paikalla kuusi, joista kaikki saivat osallistua havainnointiin. Lapset olivat iältään 1-3-vuotiaita, mutta suurin osa havainnointiin osallistuneista lapsista oli alle 2-vuotiaita. Havainnoinnin aikana paikalla olleet työntekijät olivat ryhmän vakituista henkilökuntaa. Koko havainnointiaika (60 minuuttia) oli vapaata leikkiä.

Yksi ryhmän aikuisista leikki aktiivisesti lasten kanssa koko havainnointiajan, ryhmän lastentarhanopettaja leikki lasten kanssa, mutta joutui välillä keskeyttämään leikit esimerkiksi selvittääkseen asioita lapsen vanhemman kanssa. Kolmas työntekijä leikki välillä lasten kanssa, mutta ei niin intensiivisesti kuin ensimmäinen aikuinen. (Aikuiset leikkivät lasten kanssa, 6 kertaa)

Lasten puolesta tehtyjä asioita olivat muun muassa syöttötuoliin nostaminen (osa sai kiivetä itse, 3 kertaa) ja lapsen puettaminen roolivaatteisiin (lapsi ei yrittänyt itse) (tehdään asioita lapsen puolesta, 7 kertaa).

Lasten liikkumista rajoitettiin lähinnä sanallisesti (lapsen liikkumista rajoitetaan muilla keinoin, 3 kertaa), ainoastaan yhden kerran lapsi laitettiin istumaan pöydän ääreen tekemään palapeliä. Havainnoinnin loppupuolella lastentarhanopettaja ja toinen lastenhoitaja siirtyivät toiseen tilaan osan lapsista kanssa. Toisessa tilassa leikittiin leikkiä, jossa harjoiteltiin erilaisten eläinten askeleita ja ääniä. Tässä leikissä lapset saivat positiivista palautetta (3 kertaa), heitä kannustettiin (3 kertaa) ja opetettiin liikkumaan, jos he eivät osanneet (1 kerta).

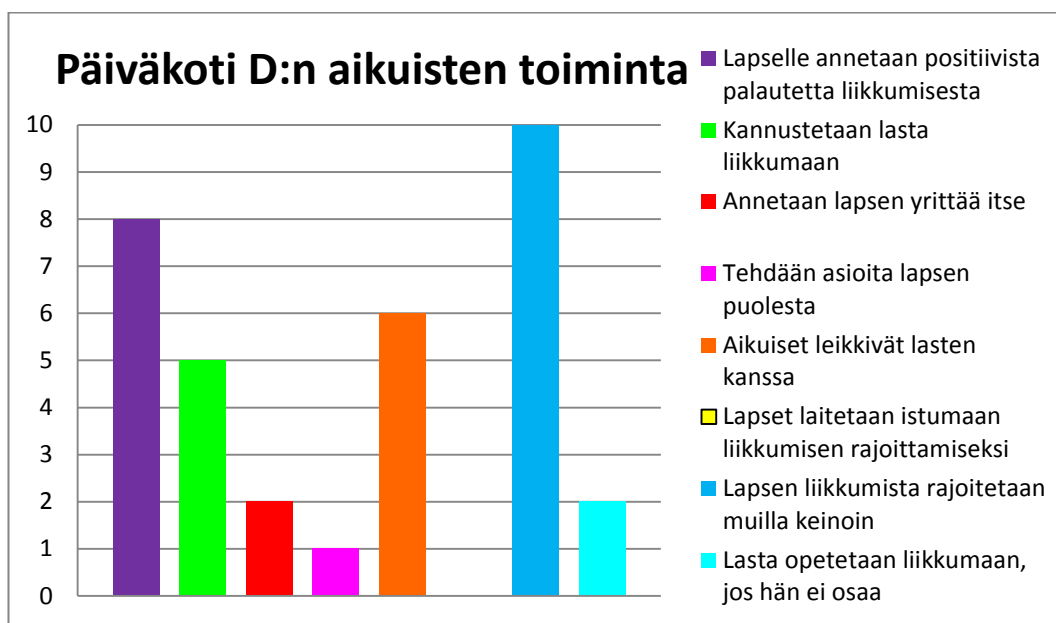

Kuvio 21. Päiväkoti C:n aikuisten toiminta.

Päiväkoti C:ssä ryhmän omia lapsia oli havainnoinnin aikana paikalla kymmenen, joista yksi oli erityislapsi, jolla oli oma avustaja. Kaikki lapset saivat osallistua havainnointiin. Lisäksi paikalla oli varahoidossa olevia lapsia, jotka eivät osallistuneet havainnointiin. Lapset olivat iältään 1-4-vuotiaita. Havainnoinnin aikana paikalla oli kaksi sijaista, kaksi vakituista henkilökunnan jäsentä sekä yksi avustaja. Toisella vakituksella henkilökunnan jäsenellä oli asioita hoidettavana ryhmän ulkopuolella, joten hän oli lähes koko havainnointiajan pois ryhmästä. Koko havainnointiaika (60 minuuttia) oli vapaata leikkiä, loppupuolella osa lapsista alkoi siirtymään vessaan ja pukemaan.

Lapset oli jaettu kahteen huoneeseen siten, että toisella puolella olivat pienet (alle 2-vuotiaat) ja toisella puolella isot lapset. Vakituinen lastenhoitaja leikki pienten

puolella lasten kanssa lattialla noin puolet havainnointiajasta, leikin aikana lapset olivat rauhallisia ja keskittyivät (aikuiset leikkivät lasten kanssa, 3 kertaa). Toisella puolella sijainen teki aluksi hetken aikaa palapeliä lasten kanssa, mutta lapset eivät jaksaneet kauan keskittyä jolloin sijainen siirtyi sohvalle ja lapset lähtivät juoksentelemaan ympäri huonetta. Tästä seurasi paljon käskyjä ja kieltoja juoksemisen ja kiipeilemisen rajoittamiseksi (lapsen liikkumista rajoitetaan muilla keinoilla, 8 kertaa). Lapsi esimerkiksi uhattiin ottaa syliin, jos hän ei rauhoitu. Uhkaukset eivät kuitenkaan toteutuneet, vaikka lapsi ei rauhoittunut. Isommat lapset eivät sitoutuneet mihinkään leikkiin pitkäksi aikaa vaan lähinnä juoksentelivat ja kiipeilivät. Lopuksi sijainen laittoi osan lapsista pöydän ääreen tekemään palapelejä (lapset laitetaan istumaan liikkumisen rajoittamiseksi, 1 kerta). Ainoastaan yhden kerran tehtiin asioita lapsen puolesta nostettaessa lapsi syöttötuoliin.

Kuvio 22. Päiväkoti D:n aikuisten toiminta.

Päiväkoti D:ssä lapsia oli havainnoinnin aikana paikalla yhdeksän, joista yksi ei saanut osallistua havainnointiin. Lapset olivat iältään 1-3-vuotiaita. Havainnoinnin aikana paikalla olleet työntekijät olivat ryhmän vakituista henkilökuntaa. Lapset oli jaettu kahteen tilaan, joista toisessa lastentarhanopettaja veti ohjattua jumpapahetkeä ja toisessa oli vapaata leikkiä. Puolella välissä havainnointia lapset vaihtoivat paikkaa. Havainnointi kesti 60 minuuttia.

Vapaanleikin tilassa aikuiset tekivät aluksi palapelejä lasten kanssa ja pelasivat pöytäpelejä. Yksi lapsista kyllästyi palapeliin ja siirtyi muuhun tekemiseen, myös muut lapset hajaantuivat. Lapset aloittivat nukkeleikin, johon aikuinen meni mukaan, osa jatkoi pöydässä pelaamista (aikuiset leikkivät lasten kanssa, 6 kertaa). Vapaanleikin tilassa rajoittaminen oli sanallista ja kohdistui tilanteisiin, joissa lapset hyppivät tai juoksivat. Lapset innostuivat juoksemaan useamman kerran ja halusivat jo kovasti jumppaamaan, juoksemista jouduttiin kieltämään monta kertaa. (Lapsen liikkumista rajoitetaan muilla keinoin, 10 kertaa). Välillä lapset saivat positiivista palautetta liikkumisesta (2/8 kertaa) ja heitä myös kannustettiin siihen (2/5 kertaa), lähinnä tanssimaan, joka oli sallitumpaa kuin juokseminen.

Puolessa välissä lapset vaihtoivat tiloja keskenään. Vapaanleikin tilaan tulivat lapset, jotka olivat juuri jumpanneet. Nämä lapset olivat huomattavasti rauhallisempia kuin lapset, jotka eivät olleet päässeet vielä jumppaamaan. Lapset muovailivat aikuisten kanssa tai leikkivät rauhallisesti, eikä liikkumista tarvinnut rajoittaa. Lapset saivat itse kiivetä tuoleihin muovailemaan ja auttaa aikuista muovailutarvikkeiden hakemisessa (annetaan lapsen yrittää itse, 2 kertaa). Lopuksi aikuiset keräsivät lelut lasten puolesta (tehdään asioita lapsen puolesta, 1 kerta).

Jumppatilassa lapset saivat paljon positiivista palautetta liikkumisesta (6/8 kertaa) ja heitä kannustettiin liikkumaan (3/5 kertaa). Aikuinen oli koko ajan mukana jumppaamassa lasten kanssa, jumppa oli kuitenkin melko vapaata ja lapset saivat itse päättää miten liikkuvat. Aikuinen opetti lapsia liikkumaan (2 kertaa), jos he eivät osanneet, esimerkiksi miten laitetaan jalat solmuun niin kuin laulussa laulettiin. Jumppahetken lopuksi rentouduttiin patjoilla.

10 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää miten motorista kehitystä tuetaan päiväkodeissa, onko tukeminen lapsilähtöistä ja miten ympäristö vaikuttaa motorisen kehityksen tukemiseen. Lisäksi pyrittiin selvittämään, vaikuttavatko koulutustaus-ta ja työkokemus motorisen kehityksen tukemistapoihin. Haastattelujen tukena käytettiin lapsiryhmän havainnointia.

Päiväkodeissa motorista kehitystä tuetaan haastateltavien mukaan pääasiassa ohjattuun toiminnan avulla. Todellisuudessa päiväkodin arki sisältää kuitenkin paljon vapaata toimintaa, jossa lapset pääsevät harjoittelemaan motorisia taitoja. Perustoimet motorisen kehityksen tukemistilanteena tuli esiin ainoastaan neljässä vastauksessa, vaikka jokaisessa päiväkodissa varmasti harjoitellaan perustoimia esimerkiksi syömistä ja pukemista. Myöskään leikki ei tullut vastauksissa esiin, vaikka se kuuluu jokaisen päiväkodin arkeen. Ehkä haastateltavat ajattelivat motorisen kehityksen tukemista liian teoreettisesti ja siksi se toi mieleen lähinnä jumppan tai sana motorinen toi niin vahvasti sanan liikkuminen mieleen, että ei osattu ajatella arjen perustoimintoja.

Vastaajien mukaan motorisen kehityksen tukemista estää liian suuri ryhmäkoko. Sen sijaan tiedon puutteella ei ole vaikutusta motorisen kehityksen tukemiseen, sillä suurin osa vastaajista koki omaavansa hyvät tiedot lapsen motorisesta kehityksestä. Lisäksi lisäkoulutusta on tarjolla, jos tietoa ei ole tarpeeksi.

Motorisen kehityksen tukeminen on suurimmaksi osaksi lapsilähtöistä. Lapset pystytään huomioimaan päiväkodeissa yksilöllisesti, apuna käytetään omahoitajuutta ja pienryhmiä, koska suuret ryhmäkoot vaikeuttavat yksilöllistä huomiointia. Lisäksi lapset saavat toimia lapselle ominaisella tavalla päiväkodissa. Myös omaehtoisen liikkumisen tukeminen on pääosin lapsilähtöistä, lapsia kannustetaan omaehtoiseen liikkumiseen ja heille annetaan lupa liikkua.

Päiväkodeista löytyy myös aikuiskeskeisiä tapoja tukea omaehtoista liikkumista, neljässä vastauksessa esiin nousi ohjattu jumppa omaehtoisen liikkumisen tukemistapana. Toki myös ohjattua jumppaa voidaan toteuttaa lapsilähtöisesti, haastat-

teluissa ei kuitenkaan tullut ilmi, toteutetaanko jumppa päiväkodeissa lapsilähtöisesti. Päiväkotien rajoittamistoimet voidaan nähdä lapsilähtöisinä, sillä niitä perustellaan lasten turvallisuudesta huolehtimisella, lisäksi lapsille kerrotaan, miksi jokin asia on kielletty. Myös päiväkotien yhteiset säännöt tukevat lapsilähtöistä toimintaa, varsinkin jos niitä päivitetään säännöllisesti. Kun päiväkodilla on yhteiset säännöt ja niitä päivitetään, on oikeasti mietitty, mitkä säännöt ovat tarpeellisia, eikä turhia kieltoja tule.

Ympäristöllä on vaikutusta motorisen kehityksen tukemiseen. Virikkeellinen ympäristö edesauttaa oppimista ja innostaa lasta kokeilemaan motorisia taitoja. Monipuolinen ympäristö innostaa myös aikuista ja tarjoaa paremmat puitteet motorisen kehityksen tukemiselle kuin köyhä ympäristö. Joissakin tutkituista päiväkodeista tilojen muuntelukyvyyttömyys vaikeuttaa motorisen kehityksen tukemista. Monet haastatelluista ajattelivat tilojen muuntelun tarkoittavan isompia toimenpiteitä, kuten remonttia, joten tutkimuksessa ei saatu selvää vastausta sille, kuinka monessa päiväkodissa tilojen muuntelukyvyyttömyys todella rajoittaa motorisen kehityksen tukemista.

Tutkituissa päiväkodeissa ympäristön turvattomuus ei estä motorisen kehityksen tukemista. Päiväkodeissa pystytään vaikuttamaan lapsen liikkumisympäristöön ja lapset saavat harjoitella motorisia taitoja erilaisissa ympäristöissä. Esimerkiksi päiväkotien ympärillä olevat metsät ja puistot tarjoavat erilaisen ympäristön motorisen kehityksen tukemiseen. Kysymyksestä: mitä itse muuttaisit päiväkotinne ympäristössä, voidaan päätellä, millä ympäristön osa-alueella päiväkodeissa on puutteita. Monen mielestä piha ei tarjonnut riittävästi haasteita pienille lapsille. Muutama koki tilat liian pieniksi tai ryhmäkoon liian suureksi, isompien tilojen ja pienemmän ryhmäkoon voidaan ajatella helpottavan esimerkiksi pienryhmiin jakamista ja sitä kautta lasten yksilöllistä huomiointia. Muutama toivoi lisää viihtyvyyttä päiväkodin tiloihin, viihtyvyyden lisäämisen voidaan ajatella vaikuttavan aikuisen motivaatioon tukea motorista kehitystä. Kaiken kaikkiaan tutkittujen päiväkotien ympäristöt tarjoavat hyvät mahdollisuudet liikkumiseen ja motorisen kehityksen tukemiseen, kaikkien haastateltujen mielestä lapset saavat päiväkodissa riittävästi liikuntaa päivän aikana.

Päiväkodeissa oli mietitty motoriseen kehitykseen, lapsilähtöisyyteen ja ympäristöön liittyviä asioita tiimin kesken, mutta haastattelussa kävi ilmi, että pääasiassa lastentarhanopettajat osasivat yhdistää asiat tutkimukseemme. Esimerkiksi lastenhoitaja kääsee lapsen pukea itse, mutta ei osannut sanoa pukemista motorisen kehityksen tukemistavaksi haastattelussa. Lastenhoitajat ehkä ajattelivat motorisen kehityksen tukemisen olevan jotain hienoa ja suunniteltua esimerkiksi ohjattua jumppaa. Muuten koulutustaustalla ja työkokemuksella ei nähty olevan vaikutusta vastauksiin. Tutkijat kokivat, että motorisen kehityksen tukemiseen vaikuttaa koulutustaustaa ja työkokemuksen määrää enemmän työntekijän persoona ja omat mielenkiinnonkohteet.

Havainnoinnin aikana huomattiin käytännössä, miten päiväkotien tilat vaikuttavat lapsiryhmään. Kun päiväkodissa ei ole tilaa liikkua, lapset muuttuvat levottomiksi ja heidän liikkumistaan joudutaan rajoittamaan usein. Kun lapset saavat liikkua ja siihen on tilaa, myös liikkumisesta annetun positiivisen palautteen määrä lisääntyy. Tutkimuksen perusteella liikkumisella on rauhoittava vaikutus lapsiin. Kun lapset ovat saaneet purkaa energiaa, myös rajoittamisen tarve vähenee.

Aikuisten mukanaolo leikkitilanteessa rauhoittaa lapsia. Lapset keskittyvät leikkeihin paremmin, kun aikuinen on mukana, tällöin rajoittamisen tarvetta ei tule. Vakituisten henkilökunnan poissaolon huomattiin vaikuttavan lapsiin. Kun ryhmässä oli sijaisia, lapset olivat levottomia ja sijaiset joutuivat rajoittamaan liikkumista usein.

Kaiken kaikkiaan havainnointiaineisto tuki haastattelussa saatuja tuloksia. Haastateltavien sanomiset eivät olleet ristiriidassa käytännön toimien kanssa. Haastateltavat, jotka korostivat haastattelussa lapsilähtöisyyttä, toimivat myös käytännössä lapsilähtöisesti. Jos haastattelussa tuotiin ilmi tilan puutteen aiheuttamia ongelmia, ne olivat todettavissa myös havainnoinnin aikana, lapset olivat rauhattomia ahtaissa tiloissa.

11 POHDINTA

Alun perin tarkoituksenamme oli tehdä opinnäytetyöt itsenäisesti. Koska kumpikaan meistä ei ollut saanut oikeastaan mitään aikaiseksi syksyllä 2012, päätimme yhdistää voimamme. Aiheeksi valitsimme motorisen kehityksen tukemisen, sillä aihe kiinnostaa meitä molempia. Olemme työskennelleet päiväkodeissa ja nähneet niiden arjessa, miten motorisen kehityksen tukemista ei aina oteta huomioon. Halusimme opinnäytetyömme kautta saada hyviä toimintatapoja motorisen kehityksen tukemiseen.

Aiheemme hyväksyttiin ja aloitimme opinnäytetyön aktiivisen työstämisen marraskuussa 2012. Teoriaosuuden työstäminen oli haastavaa, joistakin tutkimuksen aihealueista löytyi hyvin tietoa, mutta toisista tuoretta ja luotettavaa tietoa oli hyvin vaikea löytää. Teoriaosuus valmistui lopulta joulukuksi. Tammikuun lopussa haimme tutkimuslupaa Vaasan kaupungin varhaiskasvatusjohtajalta, lupa saatiin 28.1.2013. Tämän jälkeen sovimme haastattelu- ja havainnointiajat päiväkotien kanssa, ensimmäiset haastattelut ja havainnoinnit teimme helmikuun puolessavälissä ja viimeiset maaliskuun alussa. Haastatteluihin päädyimme, koska koimme, että niiden avulla saamme enemmän irti aiheesta kuin kyselylomakkeiden avulla. Halusimme lisäksi myös havainnoida, koska meitä kiinnostaa ympäristön vaikutus motorisen kehityksen tukemiseen. Lisäksi halusimme nähdä, miten motorista kehitystä käytännössä tuetaan. Tutkimuksemme kannalta havainnoinnilla on pienempi painoarvo kuin haastatteluilla, sillä havainnointi toteutui vain yhden kerran kussakin päiväkodissa eikä havainnointiaineisto näin ollen ole kovin luotettava.

Meidät otettiin hyvin vastaan kaikissa tutkimukseen osallistuneissa päiväkodeissa. Koimme, että havainnoinnin aikana henkilökunta toimi normaalisti, eikä yrittänyt esittää mitään. Olemme kiitollisia siitä, että niin monen lapsen vanhempi antoi luvan havainnointiin. Haastattelutilanteet koimme mukaviksi keskusteluhetkiksi, koimme, että haastateltavat vastasivat kysymyksiimme avoimesti ja totuudenmukaisesti. Kun haastattelu- ja havainnointiaineisto oli saatu kerättyä, litteroimme haastattelut, jonka jälkeen aloitimme tutkimustulosten analysoinnin huhtikuussa 2013.

Litteroidusta tekstistä poimimme ilmaisut, jotka jaoimme luokkiin. Tämä oli mukavaa puuhaa ja se luonnistui helposti. Olimme iloisia siitä, että haastatteluista löytyi yhteneväisyyksiä ja samankaltaisia ilmaisuja. Luokittelun jälkeen tilastoimme ilmaisut ja analysoimme tuloksia. Purimme myös havainnointiaineiston tilastoimalla esiin tulleet seikat. Analysointivaiheessa tekstiä tuli nopeasti, eikä kirjoittaminen ollut niin vaivalloista kuin teoriaosuutta tehdessä.

Mielestämme saimme tutkimuksen avulla vastauksen kolmeen pääkysymykseen, miten motorista kehitystä tuetaan päiväkodeissa, onko tukeminen lapsilähtöistä ja miten ympäristö vaikuttaa motorisen kehityksen tukemiseen. Teimme haastattelukysymykset teorian pohjalta, joten haastatteluissa esiin tulleet asiat sivusivat teoriaa. Haastattelu sopi hyvin tutkimusmenetelmäksi, sillä sen avulla saimme laajat vastaukset kysymyksiimme ja pystyimme esittämään jatkokysymyksiä, jos se oli tarpeen. Koska käytimme haastatteluja, myöskään vastausten saaminen ei ollut epävarmaa ja saimme vastaukset heti. Havainnointi sopi haastattelujen tueksi, mutta yksinään havainnointi olisi ollut liian suppea tutkimusmenetelmä, koska havainnointiaika oli lyhyt ja toteutui vain kerran jokaisessa päiväkodissa.

Aiheesta voisi tehdä monenlaisia jatkotutkimuksia. Tutkimusta voisi laajentaa yli kolmevuotiaita koskevaksi, isommilla lapsilla liikunnan tarve on erilainen ja myös rajoitukset ovat erilaisia. Havainnointiin voisi ottaa mukaan myös päiväkotien ulkotilat. Vertailututkimuksena voisi toteuttaa samankaltaisen tutkimuksen pienessä maalaiskunnassa, siellä mahdollisuudet motorisen kehityksen tukemiseen ympäristön osalta olisivat varmasti aivan erilaiset kuin kaupungissa.

LÄHTEET

Helenius, A. 2001. Varhaiskasvatuksen juurilla. Teoksessa Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia, 40-57. Toim. Karila, K., Kinos, J. & Virtanen, J. Juva. PS-kustannus.

Himberg, L., Laakso, J., Peltola, R., Näätänen, R. & Vidjeskog, J. 2002. Kehittyvä ihminen, Psykologia 2. 1.-3. painos. Porvoo. WSOY.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2012. Tutki ja kirjoita. 15.-17. painos. Hämeenlinna. Kariston Kirjapaino Oy.

Huisman, T. & Laukkanen, A. 2007. Liikunnan merkitys ja luonne alle kolmevuotiaan lapsen kehityksessä. Teoksessa Teoksessa Elämysten alkupoluilla, Lähtökohtia alle 3-vuotiaiden taidekasvatukseen, 37-42. Toim. Karppinen, S., Puurula, A. & Ruokonen, I. 3. painos. Anjalan-koski. Finn Lectura.

Hujala, E., Puroila, A.-M., Parrila, S. & Nivala, V. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Hyvinkää. Edufin.

Hytönen, J. 2008. Lapsikeskeisen kasvatuksen ydinkysymyksiä. Helsinki. WSOY.

Janson, A. & Danielsson, P. 2005. Painonsa arvoiset, Lasten ylipainosta vanhemmille ja ammattilaisille. Helsinki. Edita.

Kalliala, M. 2009. Kato mua! Kohtaako aikuinen lapsen päivähoidossa? Helsinki. Gaudeamus.

Kaminen, M. 2012. Varhaiskasvatuksen pedagogiikka (luento). Vaasa. Vaasan ammattikorkeakoulu.

Karila, K., Kinos, J. & Virtanen, J. 2001. Varhaiskasvatus muuttuvassa yhteiskunnassa. Teoksessa Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia, 13-24. Toim. Karila, K., Kinos, J. & Virtanen, J. Juva. PS-kustannus.

Karvonen, P. 2000. Hyppää pois! Lapsen motoriikan arviointi ja kehittäminen. Tampere. Tammi.

Karvonen, P., Siren-Tiusanen, H. & Vuorinen, R. 2003. Varhaisvuosien liikunta. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy.

Kauranen, K. 2011. Motoriikan säätely ja motorinen oppiminen. Tampere. Tammerprint Oy.

Koivunen, P-L. 2009. Hyvä päivähoito, Työkaluja sujuvaan arkeen. Juva. PS-kustannus.

Kokljuschkin, M. 2001. Unelmien päiväkotii, Kohti parempaa oppimisympäristöä. Tampere. Tammi.

- Kyttä, M. 2003. Children in Outdoor Context, Affordances and Independent Mobility in the Assessment of Environmental Child Friendliness. Helsinki University of Technology, Centre for Urban and Regional Studies. Espoo. Otamedia Oy.
- Maxwell, L. 1998. Designing Child Care Settings: A Child-Centered Approach. Cornell Cooperative Extension. Viitattu 29.4.2013. <http://ecommons.library.cornell.edu/bitstream/1813/69/2/Designing%20Child%20Care%20Settings>
- Mikkola, P. & Nivalainen, K. 2010. Lapselle hyvä päivä tänään – näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. 3. painos. Saarijärvi. Pedatieto.
- Munter, H. 2002. Pienten lasten vertaissuhteet ja ystävyys. Teoksessa Pienet päivähoidossa, Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita, 93-115. Toim. Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. Juva. WSOY
- Niiranen, P. & Kinos, J. 2001. Suomalaisen lastentarha- ja päiväkotipedagogiikan jäljillä. Teoksessa Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia, 58-85. Toim. Karila, K., Kinos, J. & Virtanen, J. Juva. PS-kustannus.
- Numminen, P. 1996. Kuperkeikka, varhaiskasvatuksen liikunnan didaktiikkaan. Saarijärvi. Gummerus Kirjapaino Oy.
- Nuori Suomi. 2002. Lasten liikuntapaikkojen suunnittelu. Toim. Karvinen, J. & Norra, J. Hämeenlinna. Karisto Oy.
- Nuori Suomi. 2012. Sanasto. Viitattu 11.12.2012. http://www.suunnittelenliikuntaa.fi/NuoriSuomi/Evaita_ohjaamiseen/nuorisuomi/Sanasto/.
- Prashnig, B. 2006. Eläköön erilaisuus, Oppimisen vallankumous käytännössä, Parempaan elämisen, oppimisen ja työskentelyn opas. 4. painos. Juva. PS-kustannus.
- Pönkkö, A. & Sääkslahti, A. 2011. Liikkuva lapsi. Teoksessa Varhaiskasvatuksen käsikirja, 136-150. Toim. Hujala, E. & Turja, L. Juva. PS-kustannus.
- Ravitsemusterapeuttien yhdistys Ry. 1999. Mahtavat muksut – Ratkaisuja lihavan lapsen hoitoon –.
- Routio, P. 2007. Toteava havainnointi ja koe. Viitattu 20.11.2012. <http://www2.uiah.fi/projects/metodi/062.htm#systhav>.
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Strukturoitu ja puolistrukturoitu haastattelu. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. Viitattu 17.12.2012. http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html.

Salpa, P. 2007. Lapsen liikkumisen kehitys, Ensimmäinen ikävuosi. Helsinki. Tammi.

Siren-Tiusanen, H. 1995. Motorisen kehityksen kontekstisidonnaisuus. Teoksessa Näkökulmien kehityspsykologiaa, Kehitys kontekstissään, 87-104. Toim. Lyytinen, P., Korkiakangas, M. & Lyytinen, H. Porvoo. WSOY.

Siren-Tiusanen, H. 2002. Alle kolmivuotiaiden kehitys ja suotuisat varhaiskasvatuskäytännöt. Teoksessa Pienet päivähoidossa, Alle kolmivuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen perusteita, 15-33. Toim. Helenius, A., Karila, K., Munter, H., Mäntynen, P. & Siren-Tiusanen, H. Juva. WSOY.

Sosiaali- ja terveysministeriö, Opetusministeriö & Nuori Suomi Ry, oppaita 2005:17. 2005. Varhaiskasvatuksen liikunnan suositukset. Helsinki. Yliopistopaino Oy.

Sosiaali- ja terveysministeriö & Stakes oppaita 71. 2008. Päivähoidon turvallisuussuunnittelu. Toim. Saarsalmi, O. Viitattu 13.12.2012. Vaajakoski. Gummerus Kirjapaino Oy.
http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=39503&name=DLFE-7915.pdf

Stakes, oppaita 2003:56. 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Lapselle ominainen tapa toimia. Viitattu 13.11.2012. Saarijärvi. Gummerus Kirjapaino Oy.
<http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/7eef5448-e8a3-4887-ab97-19719ea74066>.

Sääkslahti, A. 2007. Liikunta varhaiskasvatuksessa. Teoksessa Näkökulmia liikuntapedagogiikkaan, 32-41. Toim. Heikinaro-Johansson, P. & Huovinen, T. Helsinki. WSOY.

Tahkokallio, L. 2007. Lapsikeskeisyyden ja lapsilähtöisyyden monet tulkinnat. Teoksessa Elämysten alkupuolilla, Lähtökohtia alle 3-vuotiaiden taidekasvatukseen, 21-26. Toim. Karppinen, S., Puurula, A. & Ruokonen, I. 3. painos. Anjalankoski. Finn Lectura.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi.

Woolfson, R. 2001. Touhukas taapero, tue lapsesi kehitystä. Hong Kong. WSOY.

Zimmer, R. 2001. Liikuntakasvatuksen käsikirja, Didaktis-metodisia perusteita ja käytännön ideoita. Hämeenlinna. LK-kirjat.

Zimmer, R. 2011. Psykomotoriikan käsikirja – Teoriaa ja käytäntöä lasten psykomotoriseen tukemiseen. Keuruu. VK – Kustannus Oy.

HAASTATTELULOMAKE**Taustatiedot:**

1. Kuinka kauan olet työskennellyt päiväkodissa?
2. Mikä koulutus sinulla on?
3. Kauanko olet ollut töissä tässä kyseisessä päiväkodissa?
4. Kauanko olet työskennellyt pienten lasten parissa?

Motorinen kehitys:

5. Miten motorista kehitystä tuetaan ryhmässäsi?
6. Millaisissa tilanteissa motorista kehitystä voisi parhaiten tukea?
7. Onko sinulla tarpeeksi tietoa lapsen kehityksestä? Lisäkoulutus?
8. Onko motorisella kehityksellä mielestäsi vaikutusta psyykkiseen kehitykseen? Miten se vaikuttaa?

Lapsilähtöisyys:

9. Pystytäänkö päiväkodissanne mielestäsi huomioimaan lapset yksilöinä ja yksilölliset kehityserot?
10. Saako lapsi toimia lapselle ominaisella tavalla päiväkodissa? (Ominaisia tapoja; leikki, liikkuminen, tutkiminen ja taiteellinen ilmaiseminen?)
11. Miten omaehtoista liikkumista tuetaan?
12. Joudutaanko lasten liikkumista joskus rajoittamaan? Miksi? Miten? Miten se perustellaan lapsille?
13. Onko päiväkodissanne liikkumiseen liittyviä yhteisiä sääntöjä? Kuinka usein niitä päivitetään?

Ympäristö:

14. Miten ympäristö vaikuttaa motorisen kehityksen tukemiseen?
15. Ovatko päiväkodin tilat lapsen liikkumisen kannalta turvalliset?
16. Onko toimintaympäristö mielestäsi muuntelukykyinen?
17. Millä keinoin pyritte vaikuttamaan lapsen liikkumisympäristöön?
18. Onko lapsilla mahdollisuus harjoitella motorisia taitoja erilaisissa ympäristöissä?
19. Mitä itse muuttaisitte päiväkotinne ympäristössä?
20. Saavatko lapset mielestäsi päiväkodissa riittävästi liikuntaa päivän aikana?

HAVAINNOINTILOMAKE

Päiväkoti _____.

 = Kyllä = Ei**Ympäristö:**Onko tilassa matalia penkkiä tms. joista lapsi voi nousta seisomaan Onko vapaata tilaa liikkua Oleskelupaikkoja lapsen tasolla Onko tilassa lapselle mitoitettu pöytä ja tuoli Matto Sohva **Lelut:**Narusta vedettäviä leluja Pyörä tai poljettava mopo Palikat/Legot Erikokoiset pehmopallot Liikuntavälineet lasten käytettävissä vapaanleikin tilanteissa **Aikuisten toiminta:**

Montako kertaa:

Lapselle annetaan positiivista palautetta liikkumisesta

Kannustetaan lasta liikkumaan

Annetaan lapsen yrittää itse

Tehdään asioita lapsen puolesta

Aikuiset leikkivät lasten kanssa

Lapset laitetaan istumaan liikkumisen rajoittamiseksi

Lapsen liikkumista rajoitetaan muilla keinoin

Lasta opetetaan liikkumaan, jos hän ei osaa

Hei!

Olemme viimeisen vuoden sosionomiopiskelijat Hanna Haapaniemi ja Sanna Harju. Teemme opinnäytetyötä alle 3-vuotiaiden lasten liikkumisen tukemisesta vaasalaisissa päiväkodeissa. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää miten ympäristö ja aikuisen toiminta vaikuttavat motoristen taitojen kehittymiseen. Osana tutkimustamme havainnoimme työntekijöiden toimintaa lasten liikkumisen tukemiseksi. Meillä on vaihtoehtoisuus, lasten nimiä ei mainita tutkimuksessa ja havainnointi kohdistuu lähinnä aikuisten toimintaa.

Havainnointia varten tarvitsemme Teidän lupanne. Palauta täytetty lappu päiväkodin henkilökunnalle.

Ystävällisin terveisin
Hanna Haapaniemi ja Sanna Harju

Lapseni **SAA** osallistua havainnointiin

Lapseni **EI SAA** osallistua havainnointiin

Lapsen nimi

Vanhemman allekirjoitus

VAASAN KAUPUNKI SOSIAALI- JA TERVEYSVIRASTO
 VASA STAD SOCIAL- OCH HÄLSOVÄRDSVERKET

TUTKIMUSLUPAHAKEMUS

TUTKIMUKSEN TEKIJÄ

Sukunimi Haapaniemi Harju	Etunimet Hanna-Leena Maarja Sanna Lydia
Osoite	
Puhelin	Sähköpostiosoite e0900454@edu.vamk.fi e0900446@edu.vamk.fi
Muut tekijät Suku- ja etunimi	
Tutkimuslaitos, oppilaitos tai muu yhteisö, nimi Vaasan ammattikorkeakoulu	Koulutusohjelma/suuntautumisvaihtoehto Sosiaaliala

TUTKIMUKSEN OHJAAJA(T) OPPILAITOKSESSA

Nimi Ann-Sophie Blomqvist	
Toimipaikka ja osoite Vaasan ammattikorkeakoulu, Wolffintie 30, 65200 Vaasa	
Puhelin +35820 7663509	Sähköpostiosoite asb@puv.fi
Oppiarvo ja ammatti Lehtori	
Sitoudun ohjaamaan tutkimusta	
Päiväys 21.1.2013	Allekirjoitus

TUTKIMUS

Tutkimuksen nimi Alle kolmevuotiaiden lasten motorisen kehityksen tukeminen Vaasan päivähoitossa
Tutkimuksen taso Opinnäytetyö
Tutkimuksen kohdealue sosiaali- ja terveystoimessa Päiväkodit

Tutkimuksen muoto Tutkimus	
Pääasiallinen tutkimustapa/-menetelmä Haastattelu ja havainnointi (+tilojen valokuvaus)	
Yhteyshenkilö(t) sosiaali- ja terveystoimessa (Jotta tutkimuksen teko voidaan suorittaa mahdollisimman joustavasti ja ao. yksikön kannalta mielekkäästi, on tutkijan syytä jo ennen varsinaista luvanhakua ottaa yhteys tämän yksikön esimieheen tai muuhun vastaavaan henkilöön ja sopia alustavasti tutkimuslähtökohdat. Yhteyshenkilön nimi merkitään tähän)	
Nimi ja yksikkö	Puhelin ja sähköpostiosoite
<p>Lyhyt yhteenveto tutkimussuunnitelmasta (tutkimuksen aihe, tarkoitus ja teoreettinen tausta, käytetty tutkimusaineisto, aineiston keruu- ja analysointitapa, tutkimuksen merkityksen arviointi, eettiset näkökohdat)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tutkimuksen aiheena on alle kolmevuotiaiden lasten motorisen kehityksen tukeminen. - Tarkoituksena on selvittää, miten motoristen taitojen kehitystä tuetaan päivähoitossa, ja miten ympäristö tukee sitä. - Teoreettiseen taustaan kuuluu motorinen kehitys, psyykinen kehitys, lapsilähtöisyys, varhaiskasvatus, päiväkotitoimintaympäristönä sekä lasten ylipaino-ongelma. - Aineisto tutkimukseen kerätään haastattelemalla ja havainnoimalla. Haastattelut toteutetaan puolistrukturoituina haastatteluina ja havainnointi toteutetaan systemaattisena havainnointina. - Päiväkotien tiloja valokuvataan mahdollisuuksien mukaan, kuvia käytetään tutkijoiden muistin tukena, niitä ei ole tarkoitus sellaisenaan julkaista opinnäytetyössä. - Tutkimus toteutetaan salassapitovelvollisuutta kunnioittaen. - Tutkimuksen tulee olla luotettava, eikä tutkimustuloksia muutella. 	
Hakemuksen liitteet: Tutkimussuunnitelma	
Aineiston keruu-aika (alkaa/päättyy) Helmikuu 2013- maaliskuu 2013	Tutkimuksen arvioitu valmistumisaika Huhtikuu 2013

TUTKIJAN SITOUMUS JA ALLEKIRJOITUS

<p>Sitoudun noudattamaan ehdotonta vaitiolovelvollisuutta ja luovuttamaan korvauksetta tutkimuksesta sen valmistuttua yhden kappaleen Vaasan kaupungin sosiaali- ja terveystoimelle. Mikäli tutkimuksen teko keskeytyy, tulen ilmoittamaan siitä Vaasan kaupungin sosiaali- ja terveystoimelle.</p>	
24.1.2013	 Hanna Haapaniemi Sanna Harju
Päiväys	Allekirjoitus ja nimen selvennys

Vaasan kaupunki – Vasa stad
 Kasvatus- ja opetusvirasto
 Verket för fostran och utbildning
 Varhaiskasvatusosasto / Avdelningen för småbarnsfostran

Päätös - Beslut
 28.1.2013

Viranhaltija- Tjänsteinnehavare **Pykälä - Paragraf** **Dno - Dnr**
 Varhaiskasvatusjohtaja - Direktören för småbarnsfostran 21/2013

Esittelijä - Föredragande lg

Asia - Ärende

Tutkimuslupa/Sanna Harju, Haapaniemi Hanna

Esitys - Förslag

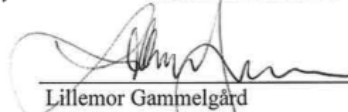
Vaasan ammattikorkeakoulussa sosionomiksi opiskelevat Sanna Harju ja Hanna Haapaniemi anovat tutkimuslupaa opinnäytetyötään varten.

Tutkimuksen aiheena on "Alle kolmevuotiaiden lasten motorisen kehityksen tukeminen Vaasan päivähoitossa". Tutkimus on tarkoitus suorittaa päiväkodeissa. Tutkimus toteutetaan haastattelemalla lastentarhanopettajia ja lastenhoitajia sekä havainnoimalla lapsia ja henkilökuntaa. Tutkimuksen aikana myös mahdollisesti valokuvataan päivähoitotiloja.

Päätös - Beslut

Hyväksyn edellyttäen että tutkimuksen aikana noudatetaan salassapitovelvollisuutta, vanhemmat antavat kirjallisen suostumuksen lastensa havainnointiin, mahdollisissa valokuvissa ei saa esiintyä lapsia ja että valmis opinnäytetyö luovutetaan varhaiskasvatusosastolle (paperiversiona).

Allekirjoitus - Underskrift

Lillemor Gammelgård

Tiedoksianto - För kännedom Vapeola, S Harju, H Haapaniemi, ao. päiväkotien johtajat

Lisätietoja antaa – Tilläggsuppgifter ges av
 Lillemor Gammelgård, varhaiskasvatusjohtaja, 325 2660

Otteen oikeaksi todistaa
Utdragets riktighet bestyrker

Oikaisuvaatimusohje - Anvisning för rättelseyrkande

Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen alla mainitulle viranomaiselle 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista:

Den som är missnöjd med detta beslut kan inom 14 dagar från delfändet av beslutet framställa ett skriftligt

rättelseyrkande till:

Varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunta
 PL 2, Vaasanpuistikko 16
 65100 VAASA

Nämnden för småbarnsfostran och grundläggande utbildning
 PB 2, Vasaesplanaden 16
 65100 VASA